

تصمیم متخذہ دایرہ بہ اجرای موقت آئین نامہ داخلی مجلس

شورای ملی تنظیمی بوسیله کمیسیون منتخبہ

مصوب ۱۳۴۳/۱۲/۱۶

در اجرای تصمیم قانونی مجلس شورای ملی دایرہ بہ تشکیل کمیسیون خاص اصلاح آئین نامہ داخلی مجلس شورای ملی (مصوب یکشنبہ ۲۶ آبان ماہ ۱۳۴۲) کمیسیون مزبور از تاریخ ۲۷ آذر ماہ ۱۳۴۲ تشکیل و آئین نامہ مذکور رادر ۲۰۴ مادہ و ۳۶ تبصرہ بشرح ذیل اصلاح نموده و در تاریخ ۱۳۴۳/۱۲/۱۶ بہ استناد مادہ واحدہ مصوبہ ۲۶ آبان ماہ ۱۳۴۲ نظر داد کہ از تاریخ اول فروردین ماہ یکہزار و سیصد و چہل و چہار آئین نامہ داخلی مجلس شورای ملی موقتاً بموقع اجراء گذارده شود تا چنانچہ نقائصی در عمل مشاہدہ شود در کمیسیون مورد رسیدگی قرار گرفته و برای تصویب نہائی بہ مجلس شورای ملی تقدیم گردد .

رئیس مجلس شورای ملی - مهندس عبداللہ ریاضی

فصل اول

ریاست سنی - سوگند - تعیین شعب - رسیدگی به اعتبار نامه ها

ریاست سنی

ماده ۱- در نخستین جلسه مجلس که بلافاصله در تعقیب جلسه افتتاحیه هر دوره تقنینیه منعقد میشود از بین سه نفر مسن ترین نمایندگان اگر کسی سابقه نمایندگی داشته باشد آنکه ادوار نمایندگیش بیشتر است بر ریاست سنی انتخاب میشود و اگر هیچکدام سابقه نمایندگی نداشته باشند تنها سابقه سنی منظور خواهد بود و همچنین در همان جلسه شش نفر از جوانترین نمایندگان بسمت منشی معین و در اطراف رئیس سنی بسمت منشی جلوس مینمایند. در صورت تساوی سن آنکه سابقه نمایندگی دارد مقدم است و الا عده کسری بقید قرعه تعیین خواهد شد. پس از تعیین رئیس سنی یکی از دو نفر دیگر که مسن تر باشد به نیابت ریاست انتخاب خواهد گردید.

ماده ۲- تشخیص هیئت رئیسه سنی طبق شرایط ماده قبل با قسمت قوانین مجلس شورای ملی است.

ماده ۳- هیأت رئیسه سنی تا انتخاب هیئت رئیسه دائمی، کلیه وظایف هیئت رئیسه دائمی را بعهده خواهد داشت.

مراسم سوگند

ماده ۴- بلافاصله پس از تعیین هیئت رئیسه سنی نمایندگان حاضر در مجلس، به هیئت اجتماع قسم یاد مینمایند. بدین ترتیب که رئیس سنی سوگندنامه

آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی

مندرج دراصل یازدهم قانون اساسی را که برورقه مخصوص نوشته شده قرائت میکند و سایرین جمعاً عین آنرا تکرار و پس از اختتام، ذیل سوگندنامه را امضاء مینمایند. مراسم سوگند باید در حال قیام و خضوع و توجه مخصوص جریان یابد. نمایندگان نیکه بعداً وارد مجلس میشوند پس از حضور در جلسه بلافاصله باید سوگند یاد نمایند.

تعیین شعب

ماده ۵ - پس از تشکیل اولین جلسه و اجرای مراسم تحلیف، نمایندگان به حکم قرعه متساویاً به شش شعبه برای تمام دوره تقنینه تقسیم میشوند و پس از تقسیم هر چند نفری که باقی بمانند مرتباً از شعبه اول یک یک بشعب افزوده میشوند شعب بلافاصله برای انتخاب هیئت رئیسه خود بر طبق ماده ۱۷ تشکیل جلسه میدهند. مقصود از تشکیل این شعب رسیدگی به اعتبارنامه ها و پرونده های انتخاباتی و انتخاب کمیسیونها میباشد.

رسیدگی به اعتبارنامه ها در شعب

ماده ۶ - شعب بدون فوت وقت (بموجب صورتی که از اسامی حوزه های انتخابیه بترتیب حروف تهجی از طرف قسمت قوانین مجلس شورای ملی تنظیم میشود) شروع برسیدگی اعتبارنامه ها و تشخیص صحت و سقم انتخابات منتخبین بر طبق شرایط مندرجه در قانون انتخابات میکنند و گزارش آنرا تقدیم مجلس میدارند. هر شعبه برای تسهیل امر و سرعت عمل میتواند از میان اعضاء خود بحکم قرعه یک یا چند شعبه فرعی که هر یک مرکب از سه نفر باشد معین کند ولی رسیدگی نهائی در خود شعبه اصلی بعمل میآید و گزارش آن توسط مخبر شعبه و در صورت غیبت مخبر یا خودداری وی از امضاء و تقدیم گزارش، فوراً بوسیله رئیس

یا نایب رئیس گزارش شعبه بمجلس شورای ملی تقدیم میشود . بهر صورت در غیاب مخبر، رئیس یا نایب رئیس و یامنشی شعبه از گزارش دفاع خواهد نمود .

ماده ۷ - هیچ شعبه ای نمیتواند تقدیم گزارش را بیش از ده روز بتعویق بیندازد در صورتیکه تأخیر بحکم ضرورت بعمل آمده باشد رئیس و در غیاب او نایب رئیس شعبه مکلف است هیئت رئیسه مجلس را مطلع سازد و هر گاه هیئت رئیسه علت را موجه دانست موضوع را دوباره بهمان شعبه و در غیر این مورد بشعبه دیگر یابیک کمیسیون مخصوص دوازده نفری منتخب از شعب ارجاع مینمایند که ظرف ده روز گزارش دهند .

ماده ۸ - هر شعبه باید در هر جلسه بتوسط منشی شعبه صورت مجلس را تنظیم کند و گزارش جلسات شعبه را با قید اسامی حاضرین و غائبین بوسیله دفتر مجلس شورای ملی تقدیم هیئت رئیسه مجلس نماید .

رسیدگی به اعتبارنامه ها در مجلس

ماده ۹ - گزارش شعبه در مجلس قرائت میشود چنانچه مبنی بر قبول باشدو مخالفی هم نباشد تصویب شده محسوب میگردد و رئیس تصویب آنرا اعلام مینماید هر گاه گزارش شعبه مبنی بر رد اعتبارنامه نماینده باشد و یا در مجلس کسی مخالفت کند بکمیسیون تحقیق ارجاع میگردد . این کمیسیون به دلائل و توضیحات نماینده مخالف و مدافعان طرف ، ظرف ده روز رسیدگی میکند و رأی میدهد . رأی کمیسیون باید مدلل و موجه باشد و آن رأی نیز در مجلس قرائت خواهد شد .

کسانی که در موقع طرح اعتبارنامه مخالفت کرده اند میتوانند در مجلس

بترتیب صحبت کنند و هر دفعه که يك مخالف صحبت کرد برای نماینده مورد اعتراض حق دفاع خواهد بود و بعلاوه بدرخواست او نماینده دیگری میتواند دفاع کند و همچنین نماینده مورد اعتراض و مدافع او میتواند بتمام اعتراضات در جلسه بعد جواب بدهند و دفاع نمایند . پس از خاتمه مذاکرات رأی نهائی راجع به رد یا قبول نمایندگی او بامجلس است . اگر کمیسیون تحقیق ظرف ده روز نظر خود را بمجلس نداد نماینده ای که اعتبارنامه او مورد اعتراض واقع و یا در شعبه رد شده میتواند درخواست کند که اعتبارنامه او در مجلس مطرح شود و این درخواست باید مورد قبول واقع گردد .

ماده ۱۰ - اخذ رأی در مورد اعتبارنامه های مورد اعتراض که در مجلس رسیدگی میشود باید با ورقه و علنی باشد .

ماده ۱۱ - نمایندگان که هنوز صحت یا سقم انتخابشان محقق نشده است حق نطق و دادن رأی در مجلس دارند ولی در شعبه یا کمیسیون تحقیق موقع رسیدگی به اعتبار نامه آنها حق حضور ندارند مگر از طرف شعبه یا کمیسیون رأساً یا بتقاضای آنها برای ادای توضیحات دعوت شوند . در اینصورت حق حضور کسب میکنند ولی حق رأی نخواهند داشت .

فصل دوم

هیئت رئیسه دائمی

ماده ۱۲ - هیئت رئیسه دائمی مجلس پس از تصویب اعتبارنامه سه ربع از

نمایندگان حاضر در مرکز برای مدت یکسال انتخاب میشوند و در صورتیکه گزارش اعتبارنامه های دیگری برای طرح در مجلس حاضر باشد بلافاصله مطرح میگردد .

ماده ۱۳ - هیئت رئیسه دائمی مرکب است از رئیس و دو نایب رئیس و شش نفر منشی و سه کارپرداز . نواب رئیس و منشی ها و کارپردازان هر کدام بطور جمعی انتخاب میشوند رئیس مجلس بر سایر اعضاء هیئت رئیسه و تمام دوائر مجلس سمت ریاست دارد . در جلسات علنی منشی ها طرفین رئیس جلوس خواهند نمود .

ماده ۱۴ - انتخاب رئیس به اکثریت تام و انتخاب سایر اعضاء هیئت رئیسه به اکثریت نسبی و جملگی بدرأی مخفی خواهد بود . در صورتیکه در انتخاب رئیس در دفعه اول اکثریت تام حاصل نشود دفعه دوم اکثریت نسبی کافی خواهد بود .

خطابه بحضور اعلیحضرت همایونی

ماده ۱۵ - در آغاز هر دوره تقنینیه پس از انتخاب هیئت رئیسه دائمی مجلس شورای ملی بر طبق اصل دهم قانون اساسی خطابه ای بحضور اعلیحضرت همایونی عرض و آمادگی مجلس را بکار اعلام میدارد خطابه و جواب آن در جلسه علنی مجلس قرائت میگردد .

استعفا یا فوت رئیس

ماده ۱۶ - اگر رئیس مجلس پیش از انقضای مدت ریاست استعفا داد یا فوت نمود یکی از نواب رئیس بترتیب تقدم سنی و در صورت غیبت آنان رئیس سنی مجلس جلسه را منعقد میسازد و استعفانامه را قرائت یا فوت را اعلام میدارد . در مورد فوت احتراماً جلسه را ختم میکنند و در جلسه بعد یکی از نواب رئیس و در صورت

آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی

غیبت آنان رئیس سنی جلسه را تشکیل میدهد و رئیس جدید انتخاب میشود و در مورد استعفاء بعد از اعلام و قرائت آن در مجلس و گذشتن يك هفته و عدم استرداد استعفاء، بلافاصله انتخاب رئیس جدید بعمل میآید.

تبصره - در مورد سایر اعضای هیئت رئیسه که با اکثریت نسبی انتخاب میشوند در صورت فوت یا استعفاء، نفرات بعدی جانشین آنها خواهند شد. مشروط بر اینکه رأی آنها لا اقل دوسوم آراء آخرین نفر انتخاب شده باشد و در غیر این صورت انتخاب مجدد بعمل خواهد آمد. بهر حال انتخاب رئیس و هر يك از اعضای هیئت رئیسه جدید برای بقیه مدت یکساله خواهد بود.

فصل سوم

تشکیل شعب و انتخاب کمیسیونها - گزارش شعب و کمیسیونها

ماده ۱۷ - هر شعبه دارای يك رئیس و دو نایب رئیس و يك مخبر و دو منشی خواهد بود که بارأی مخفی با ورقه و اکثریت نسبی برای مدت یکسال انتخاب میشوند و در صورت تساوی آراء یکی از منتخبین بحکم قرعه معین میشود. اسامی کلیه صاحبان رأی با عده آراء باید در صورت مجلس نوشته شود.

حد نصاب تشکیل کمیسیونها و شعب

ماده ۱۸ - مناط اعتبار برای تشکیل هر يك از کمیسیونها و شعب حضور بیش از نصف اعضاء میباشد و در مواردیکه رأی کمیسیون مستقلا قابل اجراست تشکیل آن منوط بحضور سه ربع اعضاء خواهد بود و تصمیمات به اکثریت آراء عده حاضر معتبر است.

ماده ۱۹۵- شعب موظفند پس از تعیین هیئت رئیسه خود بلافاصله اعضاء کمیسیون تحقیق را انتخاب نموده و نتیجه را در جلسه بعد بمجلس گزارش دهند. اعضاء کمیسیون تحقیق انتخابات به نسبت سه نفر از هر شعبه برای تمام دوره مجلس بطور ثابت انتخاب میشوند.

کمیسیونها و طرز انتخاب آنها

ماده ۲۰- کمیسیونهای دائمی بعد از وزارتخانه ها به انضمام کمیسیونهای بودجه - عرایض - محاسبات مجلس - سازمانهای اداری و استخدام - برنامه - رسیدگی بسؤالات و کمیسیون همکاری مجلسین در هر سال مقارن انتخاب هیئت رئیسه مستقلاً از بین اعضاء شعب در هر شعبه با رأی مخفی باورقه و اکثریت نسبی برای مدت يك سال انتخاب میشوند و برای انتخاب، حضور دوثلث اعضاء شعبه ضروری است. عده اعضاء کمیسیونها به استثنای کمیسیون عرایض و محاسبات که شش نفر است مطابق تشخیص هیئت رئیسه از دوازده نفر به بالا خواهد بود. علاوه بر کمیسیونهای مذکور، مجلس میتواند در موارد لازم کمیسیونهای فوق العاده و مخصوص برای وظایف معین انتخاب نماید.

ماده ۲۱- هیچیک از اعضاء هیئت رئیسه نمیتواند عضویت کمیسیون محاسبات انتخاب شود.

ماده ۲۲- هر نماینده ای ملزم است لااقل عضویت یکی از کمیسیونهای دائمی را که انتخاب و تعیین میشود قبول نماید و هیچیک از نمایندگان حق عضویت بیش از دو کمیسیون دائمی را نخواهد داشت و در صورتیکه اتفاقاً برای عضویت بیشتر از دو کمیسیون دائمی انتخاب شد نام او از کمیسیون یا کمیسیونهای اضافی بتماثل

خود او حذف و نماینده ای که بعد از او اکثریت دارد بجای وی معین میشود .

هیأت رئیسه کمیسیونها

ماده ۲۳- هر يك از کمیسیونها پس از انتخاب بلافاصله بریاست مسن ترین عضو و با حضور حداقل دو نك اعضا خود منعقد و يك رئیس و دو نایب رئیس و يك منبر و دو منشی با رأی مخفی باورقه و اکثریت نسبی انتخاب مینماید .

ماده ۲۴- - در غیاب رئیس و نواب رئیس کمیسیون بریاست مسن ترین عضو تشکیل میشود .

دفتر کمیسیونها

ماده ۲۵- هر يك از کمیسیونها برای حفظ دفاتر و تنظیم صورت مجلس و بایگانی اوراق و اسناد و سرعت جریان امور دفتری ، يك منشی از اعضاء اداری مجلس در اختیار خواهد داشت .

تهیه صورت مجلس های کمیسیونها و ثبت اسامی اعضاء حاضر و غائب و گزارش عملیات ماهانه کمیسیون بعهده منشی اداری است که پس از ملاحظه و امضای رئیس کمیسیون به هیئت رئیسه مجلس خواهد داد که در معرض ملاحظه نمایندگان گذارده شود .

فصل چهارم - وظایف کمیسیونها

کمیسیون بودجه

ماده ۲۶- وظایف کمیسیون بودجه بشرح زیر است :

۱ - رسیدگی به لوایح بودجه و تفریغ بودجه کل کشور.

۲ - تعیین تکلیف لوایح و طرحهای مالی و اعتبارات و رسیدگی بکلیه اقلام

هزینه و دیون .

تبصره ۱ - مقصود از رسیدگی مذکور در این ماده عبارت است از بررسی کامل در اقلام عواید مملکتی و صحت ارقام هر قلم و مطابقت آن با قوانین موضوعه و در مورد اقلام هزینه ، رسیدگی دقیق ارقام و تطبیق صورتهای ریز و مطالعه دلائل بودجههای هزینه هر وزارتخانه و پیشنهاد صرفه جوئی از راه تقلیل یا حذف اقلامی که غیر ضروری تشخیص داده شود .

تبصره ۲ - لوایح بودجه باید فقط شامل اقلام درآمد و هزینه و مقررات مربوط به اجرای بودجه بوده و دولت میتواند سایر مطالب بودجهای را در صورت لزوم ضمن لوایح متمم بودجه تقدیم مجلس نماید .

ماده ۴۷ - پیشنهادهائی که در کمیسیون بودجه مطرح و مورد رأی قرار میگیرد که مستقیماً با بودجه و صرفه جوئی ارتباط داشته باشد. هر گونه پیشنهادی که مستقل از امور بودجه بوده و یا مستلزم ازدیاد مخارج باشد قابل طرح در کمیسیون بودجه نخواهد بود . ولی مطالب مربوط به امور بودجه که در لایحه بودجه نباشد بشرطی قابل طرح در کمیسیون بودجه خواهد بود که از طرف مجلس به کمیسیون مزبور ارجاع شده باشد .

ماده ۴۸ - مجلس همیشه میتواند رسیدگی به لوایح و طرحهای قانونی را مطابق ماده ۵۴ به کمیسیون خاص دیگری ارجاع کند . ولی این کمیسیون فقط

میتواند گزارش کلی بدهد بدون آنکه بتواند در باب هزینه عقیده‌ای پیشنهاد کند. هر گاه رأی کمیسیون مخصوص بالا یحه موافق باشد باید نتیجه ملاحظات خود را به کمیسیون بودجه اطلاع دهد و این کمیسیون ظرف ده روز عقیده خود را در باب تصویب خرج اظهار میکند و در این صورت عقیده و رأی کمیسیون بودجه که باید مستند به دلایل موجه بوده باشد طبع و ضمیمه گزارش کمیسیون خاص میشود. مواردیکه دوفوریت آن تصویب میشود چون بلافاصله چاپ و پس از ۲۴ ساعت مطرح میگردد و به کمیسیون ارجاع نمیشود از قاعده فوق مستثنی است.

کمیسیون دارائی

ماده ۲۹- وظایف کمیسیون دارائی عبارتست از رسیدگی به لوایح و طرحهای قانونی راجع بوضع مالیاتها و عوارض و مطالبات و نقل و انتقال اموال دولتی و امتیازات و معادن و وامها و تأسیس و ایجاد بانکها و هر آنچه که در عایدات دولت مؤثر است (به استثنای آنچه بموجب قوانین از مختصات انجمنهای ایالتی و ولایتی و شهرداریها است) و پیشنهاد الغاء و تخفیف و تغییر تعرفه یا نرخ مالیاتها و عوارض.

کمیسیون دادگستری

ماده ۳۰- وظایف کمیسیون دادگستری عبارتست از :

- ۱- رسیدگی به لوایح و طرحهای قانونی راجع به کلیه امور حقوقی «کشوری و لشکری» (اعم از مدنی و جزائی و ثبتی و غیره).
- ۲- رسیدگی به اعلام جرمهای مربوط به وزراء (طبق قانون محاکمه وزراء) و مربوط بنمایندگان مجلس شورای ملی (مطابق فصل دوازدهم این آئین‌نامه).

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری

ماده ۳۱- وظایف کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری عبارت است از رسیدگی به لوایح قانونی مربوط به امور تشکیلاتی و مقررات استخدامی و تصویب سازمان و اساسنامه وزارتخانه ها و ادارات و مؤسسات و بنگاههای دولتی اعم از کشوری و لشکری و استخدام مستخدمین اعم از داخلی و خارجی با جلب نظر هر يك از کمیسیونهای مربوط .

کمیسیون عرایض

ماده ۳۲- وظیفه کمیسیون عرایض عبارت است از رسیدگی و ترتیب اثر دادن به عرایض و شکایات کتبی که از ناحیه مردم به مجلس میرسد و همچنین انجام تکالیفی که بموجب قوانین خاص به آن کمیسیون محول است .

ماده ۳۳- این کمیسیون به عرایض و شکایاتی رسیدگی میکند که کتبی و دارای امضاء یا مهر و یا اثر انگشت و حتی الامکان توأم با مدارک باشد و صاحب عریضه (اعم از مستقیم یا پستی یا تلگرافی) باید خود و محل اقامت خود را بطور وضوح معرفی و معین کند . در صورت تعدد شاکیان لااقل باید نشانی و امضاء یا مهر یا اثر انگشت یکی از آنان قید شده باشد .

ماده ۳۴- عرایض ممکن است بعنوان مجلس یا رئیس مجلس یا کمیسیون عرایض یا سایر کمیسیونها نوشته شود و در صورتیکه توسط یکی از نمایندگان فرستاده شود آن نماینده در حاشیه عریضه تاریخ تسلیم آنرا به دفتر مجلس قید و امضاء میکند .

ماده ۳۵- تمام عرایض وارده بلافاصله در دفتر مخصوص ثبت کل ، تحت شماره و تاریخ و نام و نشانی نویسنده و خلاصه مطلب ثبت میشود و شماره ثبت بصاحب آن داده میشود و اگر عریضه توسط یکی از نمایندگان داده شده باشد نام آن نماینده نیز در دفتر مخصوص ثبت میگردد .

ماده ۳۶- تمام عرایض پس از ثبت بوسیله قسمت دبیرخانه ، به کمیسیون عرایض برای رسیدگی ارجاع میشود . مگر عرایض و شکایاتیکه مربوط بموضوعاتی است که در کمیسیونهای دیگر یا شعب تحت شور و مذاقه است که در اینصورت عرایض مزبور به کمیسیونها یا شعب مربوط ارجاع خواهد گردید .

ماده ۳۷- هر يك از نمایندگان که بخواهد از مفاد عریضه‌ای مستحضر شود میتواند به کمیسیون عرایض یا کمیسیون وشعبه‌ای که عریضه به آنجا فرستاده شده است (بامرات ماده ۵۱) مراجعه نماید .

ماده ۳۸- درباره عرایض و شکایات واصله کمیسیون عرایض بهر نحویکه صلاح بداند اعم از ارجاع شکایت به ادارات ومؤسسات ووزارتخانه های مربوط و یا اخذ توضیح کتبی واحضار نماینده وزارتخانه مربوط و یا خواستن سوابق امر و یا اخذ توضیحات از شخص وزیر و هر گونه تحقیقاتی که لازم باشد نسبت به موضوع شکایت رسیدگی مینماید و اگر تخلف یا نقض قانون مشاهده نمود آنرا از جهت نقض قانون یا عدم اجراء یا تبعیض در اجراء آن بمجلس شورای ملی گزارش میدهد و طبق اصل ۲۷ قانون اساسی رفتار خواهد شد .

کمیسیون محاسبات و بودجه مجلس

ماده ۳۹- وظیفه کمیسیون محاسبات و بودجه مجلس عبارت است از :

آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی

۱ - تحقیق و تصفیه کلیه محاسبات و رسیدگی به بودجه سالانه و مخارج و اعتبارات اضافی مجلس که از طرف مجلس ارجاع میگردد و تقدیم گزارش آن برای تصویب مجلس شورای ملی .

۲ - رسیدگی و مذاقه در لایحه تفریح بودجه مجلس که باید حتماً پس از تطبیق بودجه با اسناد خرج گزارش آنرا تا چهار ماه پس از خاتمه دوره عملیات مالی بمجلس شورای ملی تقدیم نماید .

۳ - نظارت و مراقبت در اجرای مقررات بودجه مصوب مجلس .

۴ - بازرسی و رسیدگی دقیق و نظارت در مورد کلیه اموال و اشیاء منقول و غیر منقول مجلس شورای ملی از هر نوع و هر قبیل .

۵ - تقدیم گزارش های ششماهه راجع به امور محاسباتی و وضع اموال و اشیاء منقول و غیر منقول مجلس شورای ملی به هیأت رئیسه مجلس .

۶ - تقدیم گزارش جامع سالانه راجع به انجام وظائف محوله بمجلس شورای ملی .

۷ - رسیدگی به امور مرخصی و جرائم نمایندگان مجلس بقرتیبی که در فصل مربوط بمرخصی و غیبت مندرج است .

۸ - رسیدگی بحساب صندوق جرائم .

ماده ۴۰ - وجوه حاصله از جرائم بوسیله کارپردازی ، نصف برای خرید کتاب تخصیص داده میشود و نصف دیگر برای توسعه بهمداری مجلس بمصرف خواهد رسید .

کمیسیون برنامه

ماده ۴۱- وظائف کمیسیون برنامه عبارت است از : رسیدگی بکلیه لوایح و طرحهای مربوط بسازمان برنامه .

کمیسیون رسیدگی بسؤالات

ماده ۴۲- وظیفه کمیسیون رسیدگی به سؤالات عبارت است از رسیدگی و تحقیق نسبت به سؤالاتی که از مجلس به آن کمیسیون ارجاع شده و تهیه گزارش جهت طرح در مجلس .

کمیسیون تحقیق انتخابات

ماده ۴۳- وظیفه کمیسیون تحقیق انتخابات (که در ابتدای مجلس برای تمام مدت یکدوره قانونگذاری انتخاب میشود) عبارت است از رسیدگی به پرونده های انتخاباتی ارجاعی از طرف مجلس و تهیه گزارش جهت طرح در مجلس .

کمیسیونهای دیگر

ماده ۴۴- وظیفه کمیسیونهای : کشور - فرهنگ و هنر - آموزش و پرورش - بهداری - راه - کشاورزی - اقتصاد - پست و تلگراف و تلفن - نظام (جنگ) امور خارجه - کار و امورات اجتماعی - اطلاعات - آب و برق - آبادانی و مسکن عبارت است از رسیدگی به لوایح وزارتخانه مربوط و تهیه گزارش جهت طرح در مجلس .
تبصره - طرحهای پیشنهادی نمایندگان که به امور هر وزارتخانه ارتباط داشته باشد به کمیسیون مربوط بهمان وزارتخانه ارجاع میگردد .

ارجاع لوایح و طرحها به کمیسیونها

ماده ۴۵- رئیس مجلس مکلف است لوایح و طرحهایی را که طبق مواد این آئین نامه باید به کمیسیون ارجاع شود پس از وصول در جلسه علنی بلافاصله به کمیسیونهای صلاحیتدار ارجاع و مراتب را اعلام نماید و نیز دستور دهد که لوایح و طرحهای مزبور فوراً طبع و توزیع شود. در صورت تردید در تشخیص صلاحیت کمیسیون نظر رئیس قاطع است.

تبصره - لوایح و طرحهایی که جنبه‌های مختلفی داشته و علاوه بر کمیسیون اصلی به کمیسیونهای دیگری هم ارتباط پیدا نماید پس از طرح در کمیسیون اصلی (کمیسیون مادر) به کمیسیونهای مربوط دیگر هم که از طرف رئیس مجلس تذکر داده شده است ارجاع میشود تا نسبت بقسمتی که مربوط به آن کمیسیونهاست شور و مذاقه بعمل آمده و گزارشی در مورد قسمتهای مربوط تهیه و به کمیسیون اصلی ارسال نمایند تا به انضمام گزارش کمیسیون اصلی برای طرح در مجلس تقدیم گردد.

مدت تقدیم گزارش بمجلس

ماده ۴۶- هر طرح یا لایحه‌ای که به کمیسیون ارجاع میشود باید گزارش آن منتهی ظرف یکماه از تاریخ وصول بدفتر کمیسیون بمجلس شورای ملی داده شود و گرنه هر يك از نمایندگان یا دولت حق دارد از مجلس تقاضا نماید که آنرا جزو دستور مجلس قرار دهد و حق تقدم طبق ماده ۶۴ تعیین خواهد شد. ولی در مورد لوایح مفصل هر گاه کمیسیون نتوانست رسیدگی آنرا در این مدت تمام کند باید

بدرئیس مجلس گزارش دهد و برای اتمام مطالعات و اتخاذ تصمیم تقاضای تمدید نماید که بتصویب هیئت رئیسه مجلس برسد. ولی بهر حال این تمدید نباید بیش از یکمترتبه و طولانی تر از دو ماه باشد و در هر صورت درخواست تمدید باعث وقفه کار کمیسیون نخواهد شد و اگر کمیسیون پس از انقضای مهلت باز هم نتیجه نگرفته باشد رئیس مجلس مکلف است لایحه را در مجلس مطرح سازد.

ماده ۴۷- گزارش کارهای خانمه یافته کمیسیونها بدرئیس مجلس داده میشود و رئیس هر کمیسیون مکلف است در پایان هر ماه صورتی از گزارش های مزبور و فهرستی از کلیه کارهایی که به آن کمیسیون ارجاع شده و هنوز خانمه نیافته باشد تهیه و در معرض ملاحظه نمایندگان بگذارد.

ماده ۴۸- گزارش کمیسیونها باید حداقل چهل و هشت ساعت قبل از موقع طرح در مجلس طبع و توزیع شده باشد.

ماده ۴۹- در جلسات کلیه کمیسیونها نمایندگان آنیکه عضویت ندارند نمیتوانند حاضر شوند ولی حق شرکت در مذاکرات و دادن رأی ندارند مگر آنکه از طرف کمیسیون برای ادای توضیح یا شرکت در مذاکرات دعوت شده باشند. هر گاه از طرف دولت تقاضا شود و کمیسیون نیز مقتضی بداند محرمانه بودن آن جلسه اعلام میگردد. در این صورت هیچکس غیر از نماینده دولت و اعضاء کمیسیون حق حضور در جلسه نخواهد داشت.

ماده ۵۰- هر کمیسیون باید ماه بماه گزارشی از عملیات خود را بمجلس شورای ملی تقدیم دارد و این گزارش پس از قرائت در مجلس بدون مذاکره در صورت مجلس درج خواهد شد.

اسناد و اوراق کمیسیونها

ماده ۵۱- تمام اسناد و اوراق مربوط به اموری که باید در کمیسیونها مباحثه شود از طرف رئیس مجلس به آن کمیسیون ارجاع میشود. نمایندگان میتوانند آن اسناد را با اجازه رئیس کمیسیون ملاحظه کنند. لیکن اسناد مزبور بهیچوجه نباید از کمیسیون خارج شود.

ماده ۵۲- پس از آنکه مجلس در باب طرح یا لایحه‌ای رأی نهائی داد اسناد و اوراق و صورت جلسات مربوط به آن در قسمت قوانین مجلس بایگانی میشود.

لوايح مربوط بچند کمیسیون

ماده ۵۳- در مورد لوايح و طرحهائی که ارتباط اساسی آن به کمیسیون معینی روشن نبوده و جنبه‌های مختلفی داشته باشد رئیس مجلس میتواند کمیسیون خاصی منتخب از کمیسیونهای مربوط تشکیل دهد و طرح یا لایحه را به آن کمیسیون ارجاع نماید. کمیسیون مزبور مانند کمیسیونهای دیگر از بین اعضاء خود رئیس و نایب رئیس و منشی و مخبر انتخاب میکند و پس از شور، نتیجه رأی خود را بمجلس گزارش میدهد.

کمیسیون خاص

ماده ۵۴- مجلس بملاحظه اهمیت هر طرح یا لایحه قانونی میتواند بجای ارجاع به کمیسیون دائمی مربوط، با درخواست رئیس مجلس یا پیشنهاد پنج نفر از نمایندگان رأی دهد که از هر شعبه یا کمیسیون دویا سه نفر برای عضویت

کمیسیون خاص جهت رسیدگی به آن طرح یا لایحه انتخاب شود. به این کیفیت که بعد از توضیح مختصر رئیس مجلس یا یکی از امضاء کنندگان و نطق مختصر يك مخالف و يك موافق (در حدود پنج دقیقه) به لزوم انتخاب مزبور رأی گرفته میشود و هر گاه طرح یا لایحه قانونی مشابهی پیشنهاد شود ارجاع آن از طرف رئیس مجلس بهمان کمیسیون در جلسه علنی اعلام میگردد.

لوايح و طرحهای دوره سابق

ماده ۵۵- در اول هر دوره تفنینه هیئت رئیسه صورتی از طرحها و لوايحی که در دوره سابق معوق مانده بوسیله قسمت قوانین تهیه و در اختیار نمایندگان میگذارد و صورتی نیز برای دولت ارسال میدارد. هر يك از طرحها و لوايح معوقه که لزوم رسیدگی آن بوسیله ۱۵ نفر از نمایندگان یا بدرخواست دولت تقاضا شود طبق آئین نامه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود و کمیسیونها رسیدگی را بر تریب مندرج در آئین نامه انجام میدهند و هر گاه شور اول آن طرحها یا لوايح قبلاً خاتمه یافته باشد رسیدگی بصورت طرح یا لایحه يك شوری انجام خواهد شد و در مورد تغییر دولت فقط لوايحی از جریان خارج خواهد شد که دولت رسماً آنها را مسترد نماید.

گزارش کمیسیونهای سابق

ماده ۵۶- لوايح و طرحهایی که در کمیسیونهای مربوط خاتمه یافته و گزارش آنها بمجلس داده شده ولی قبل از طرح در مجلس دوره یکساله آن کمیسیونها منقضی شده باشد بمکمیسیونهای جدید ارجاع نخواهد شد و منخب کمیسیون سابق و در صورت

غیبت اور رئیس یا نایب رئیس یا منشی آن کمیسیون از گزارش مزبور دفاع خواهند کرد .

فصل پنجم

ترتیب جلسات

تشکیل جلسه ومدت آن وجریمه تأخیر ورود یا غیبت

ماده ۵۷- نمایندگان باید در روزیکه قبلاً برای تشکیل جلسه معین میشود در مجلس حاضر شوند و منتهی تا پانزده دقیقه پس از تشکیل جلسه درتالار جلسه حضور یابند و در صورت تأخیر برای هر پانزده دقیقه یک عشر حقوق روزانه جریمه خواهند شد . هر يك از نمایندگان که در موقع اخذ رأی با ورقه غایب باشند برای هر رأی ربع حقوق روزانه جریمه خواهند گردید ولی در هر حال مجموع جرائم مندرج در این ماده از حقوق روزانه تجاوز نخواهد کرد . اسامی غائبین در رأی در جلسه بعد اعلام خواهد شد .

ماده ۵۸- حداکثر مدت هر جلسه ۴ ساعت است مگر در موارد ضروری به تشخیص رئیس و تصویب مجلس ، در صورتیکه قبل از انقضاء وقت رئیس جلسه خصوصی اعلام کند در این صورت غیبت از جلسه خصوصی هم مشمول ماده فوق خواهد بود و اگر جلسه علنی در وسط کار بعنوان تنفس تعطیل شود مدت تنفس نباید از ربع ساعت

تجاوز کند و رئیس مکلف است جلسه را دوباره تشکیل دهد و غائبین بعد از تنفس هم مشمول جرائم مقرر خواهند بود .

هر گاه جلسه بعنوان تنفس تعطیل و مجدداً تشکیل نشد جلسه مزبور يك جلسه محسوب خواهد گردید .

تبصره ۱۵ - مدت تنفس و مدت جلسه خصوصی جزء مدت جلسه محسوب خواهد شد .

تبصره ۲۵ - هر گاه موضوعی برای طرح در جلسه موجود نبود حداکثر پنج نفر از نمایندگان میتوانند از بقیه مدت جلسه برای اظهار مطالبی که دارند هر يك فقط مدت ۱۰ دقیقه صحبت نمایند .

جریمه غیبت و تأخیر حضور در کمیسیونها و شعب و هیئت رئیسه

ماده ۵۹ - نمایندگان عضو هیئت رئیسه و شعب و کمیسیونها باید در ساعتی که قبلاً برای تشکیل جلسات تعیین میشود حاضر شوند . برای هر پانزده دقیقه غیبت يك ششم حقوق روزانه عضو غائب کسر میشود ولی مجموع جرائم برای هر جلسه از حقوق يك روز تجاوز نخواهد کرد . هر گاه عضوی بدون اجازه یا عذر موجه سه جلسه متوالی از هیئت رئیسه و شعب و کمیسیونها غیبت نماید مستعفی شناخته شده و جانشین او طبق آئین نامه انتخاب خواهد شد .

حفظ نظم جلسات

ماده ۶۰ - تشکیل جلسات و رعایت ترتیب مذاکرات و اجرای آئین نامه و حفظ نظم جلسه بعهده رئیس مجلس است .

تشخیص عده حضار

ماده ۶۱ - تشخیص عده حضار بعهدہ منشیان و اعلام آن باریس مجلس است.

مذاکرات و تصمیمات مجلس

ماده ۶۲ - صورت کامل مذاکرات هر جلسه با مصوبات و اسامی غائبین و دیرآمدگان آن جلسه طبع و قبل از انعقاد جلسه بعد ، بین نمایندگان توزیع میشود و هر گاه در صورت مشروح مذاکرات مطلبی صریحاً برخلاف اظهارات نماینده‌ای ثبت شده باشد آن نماینده بطور اختصار میتواند فقط نسبت بهمان مورد تذکر دهد و بعد از آنکه صورت مذاکرات بتصویب رسید در مجموعه مذاکرات مجلس درج میشود اگر نماینده‌ای بعنوان اعتراض بصورت مجلس مطالبی اظهار دارد که مربوط به موضوع نباشد نطق او توسط رئیس قطع و در صورت ترمرد مورد اخطار واقع میشود . صورت مذاکرات باید به امضاء رئیس مجلس یا نایب رئیس که آن جلسه را اداره مینماید برسد .

مطالب راجع به مجلس

ماده ۶۳ - در هر جلسه قبل از ورود در دستور رئیس مجلس شخصاً و یا به تقاضای کتبی سی نفر از نمایندگان ، مطالبی را که آگاهی مجلس از آنها ضروری باشد به اطلاع نمایندگان میرساند ولی این مطالب بدون رأی مجلس مورد بحث واقع نخواهد شد .

دستور مجلس

ماده ۶۴ - دستور مجلس باید بطور مرتب قبلاً برای هر دو هفته از طرف

هیأت رئیسه مجلس با حضور یکی از اعضای هیأت دولت تهیه و بلافاصله طبع و بین نمایندگان توزیع و برلوحه مخصوصی نصب شود.

این دستور قابل تغییر نیست مگر در موردیکه از طرف دولت یا پانزده نفر از نمایندگان کتباتاً تقاضا شود و در اینصورت بشرط تصویب مجلس فقط دستور جلسه بعد تغییر خواهد یافت.

تبصره ۱۶ - طرحها و لوایح دوفوری از این قاعده مستثنی و تابع ماده ۱۲۲

خواهد بود.

تبصره ۲ - لوایحی که برای اخذ رأی نهائی از مجلس سنا بمجلس شورای ملی عودت داده میشود در صورتیکه تغییراتی در آنها داده نشده باشد وصول آنها اعلام و اخذ رأی نسبت به آنها جزو دستور جلسه بعد قرار میگیرد و هرگاه در اینگونه لوایح و یا در لوایح و طرحهاییکه برای تصویب بمجلس سنا فرستاده شده است تغییراتی داده شده و عودت داده باشند لوایح و طرحهای مزبور به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود که نسبت بهممان تغییرات اظهار نظر نموده به مجلس گزارش دهند.

حد نصاب برای مذاکره و رأی

ماده ۶۵ - افتتاح مجلس و انعقاد جلسات رسمی منوط بحضور دو ثلث نمایندگان در مرکز میباشد. شروع مذاکرات با هر عده ای که در جلسه حاضر باشند ممکن است لیکن برای اخذ رأی، حضور بیش از نصف نمایندگان حاضر در جلسه لازم میباشد و اکثریت آراء وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار به رد یا قبول موضوع رأی بدهند.

نطق و مذاکرات قبل و بعد از دستور

ماده ۶۶ - هر يك از نمایندگان برای نطق باید قبلاً از رئیس مجلس تحصیل اجازه کند و بنوبت خود روی کرسی خطابیه مطلب خود را اظهار نماید . مطالب مختصر را ممکن است نمایندگان در جای خود ایراد نمایند مگر اینکه رئیس اجازه نطق در غیر از کرسی خطابیه ندهد .

ماده ۶۷ - هر يك از نمایندگان که مطلب مهمی داشته باشد و بخواهد به استحضار مجلس برساند میتواند با ثبت نام طبق ماده ۶۸ قبل از شروع به دستور یا آخر جلسه با اجازه رئیس و رعایت نوبت بعنوان نطق قبل از دستور یا بعد از دستور مطلب خود را اظهار نماید .

هر کدام از دارندگان اجازه نطق میتواند حق خود را تماماً و یا بعضاً فقط به دو نفر دیگر تفویض و واگذار نماید. مجموع این قبیل نطقها بدون حق تمدید در هر جلسه نبایستی از یک ساعت برای چهار نفر ، هر نفر ربع ساعت ، تجاوز نماید .
تبصره - هیچیک از نمایندگان نمیتواند برای نطق قبل از دستور در هر ماه بیش از دو بار ثبت نام نماید .

ثبت اسامی ناطقین که اجازه نطق میخواهند

ماده ۶۸ - موضوع هائی که طبق دستور در مجلس مطرح میشود باید يك ساعت قبل از موقع انعقاد جلسه در ورقه مخصوصی که خارج از جلسه نصب میشود ثبت شود و مخالف و موافق در آن ورقه در ستون مخصوص شخصاً ثبت نام نمایند و در جلسه حق تقدم با کسانی است که در ورقه مزبور ثبت نام کرده باشند که بترتیب مخالف و موافق نطق میکنند. مگر اینکه موافقی نباشد که در این صورت مخالفین

بترتیب صحبت خواهند نمود و بعد از آنان کسانی که در جلسه اجازه خواسته‌اند بهمان ترتیب صحبت خواهند کرد. اسامی نمایندگان را که در جلسه اجازه می‌خواهند منشیان ثبت می‌کنند و به رئیس می‌دهند. چنانچه موضوعی از دستور خارج شود بعداً که طرح می‌شود حق تقدم صحبت با کسانی است که قبلاً ثبت نام کرده و یا اجازه خواسته‌اند.

اجازه نطق وزراء و مخبرین

ماده ۶۹ - درباره وزراء و معاونین و مخبرین کمیسیونها و شعب ، در مورد موضوعی که مطرح است ثبت نام لازم نیست و هر وقت اجازه نطق بخواهند داده خواهد شد که با رعایت مواد و در موضوع مورد بحث مذاکره و اظهار نظر نمایند.

خروج از موضوع و آثار آن

ماده ۷۰ - ناطق نباید از موضوع مباحثه خارج شود و الاریس او را متذکر می‌سازد و اگر بخواهد توضیحاتی بدهد که از موضوع خارج نشده است یا آنکه خروج او از موضوع دلایلی داشته است اجازه داده نخواهد شد .

ماده ۷۱ - هر گاه رئیس در ضمن يك نطق ، دونوبت بناطق اخطار انحراف از موضوع را نماید و باز ناطق ادامه دهد ، در دفعه سوم رئیس مجلس ناطق را از تکلم در آن موضوع در تمام جلسه منع مینماید .

ماده ۷۲ - قطع کلام و توهین و استعمال الفاظ زشت و توضیحات خصوصی شخصی و هر گونه حرکات و تظاهراتی که موجب بی نظمی مجلس باشد ممنوع است و مرتکب مشمول مجازات مندرج در مواد ۷۸ تا ۹۰ خواهد گردید .

ترتیب و مدت نطق

ماده ۷۳ - ترتیب و مدت نطق بدین شرح میباشد :

الف - حداکثر نطق در جلسه علنی بقرار زیر خواهد بود :

۱ - برای استیضاح اعم از فردی و جمعی : پنج ساعت .

تبصره - در مورد استیضاح جمعی : استیضاح کنندگان میتوانند از بین خود چند نفر را برای بحث در موضوع معرفی نمایند ولی در هر حال مجموع نطقها نباید از پنج ساعت تجاوز نماید .

۲ - برای مذاکره راجع به اعتبارنامه نمایندگان اعم از مخالف یا موافق و یا نماینده‌ای که طرف اعتراض واقع شده و همچنین برای هر یک از ناطقین در برنامه دولت و نیز در مورد اظهار مطالب طبق ماده ۶۳ : یک ساعت .

۳ - برای اظهارات مخالف و موافق نسبت به لوایح و طرحها و توجیه طرح قانونی یا توضیحات مخبر یا وزیری که از لایحه دفاع مینماید و همچنین در موقع تقاضای رأی اعتماد از طرف دولت : نیم ساعت .

۴ - برای دفاع از توهین و تحریف نطق یا سؤال از وزیر : ۱۵ دقیقه .

تبصره - نماینده در توضیح سؤال خود پنج دقیقه و پس از پاسخ وزیر ده دقیقه صحبت خواهد نمود و جواب وزیر که باید مربوط بموضوع سؤال باشد جمعاً نباید از پانزده دقیقه تجاوز نماید .

۵ - برای اظهار مطالب در جلسه ، در صورت نبودن مطلبی برای دستور ، و دفاع نماینده‌ای که درباره او تقاضای توبیخ بامنع حضور طبق ماده ۸۸ بعمل آمده است : ده دقیقه .

۶ - برای توضیح در پیشنهادهای اصلاحی اعم از فردی و جمعی و توجیه پیشنهاد

کفایت مذاکرات و یا مخالفت با آن و توضیح پیشنهاد فوریت و عدم آن و پیشنهاد سکوت و مخالفت با آن و پیشنهاد تنفس و اخذ رأی با ورقه یا با مهره و اخطار نظامنامه‌ای و یا اخطار قانونی : هر يك پنج دقیقه .

ب - در موارد فوق ممکن است مدت نطق به رأی مجلس اضافه شود، ولی این رأی بدون مذاکره بعمل آمده و مدت اضافی هم از مدت اصلی تجاوز نخواهد کرد .
ج - برای مذاکره در باب لایحه بودجه سالانه کشور و عهدنامه‌ها و مقاوله نامه‌ها و امتیازات و قرضه خارجی مدت نطق غیر محدود خواهد بود .

اجازه نطق برای رد تهمت و رفع سوء تفاهم

ماده ۷۴ - اگر در ضمن مذاکره صریحاً یا تلویحاً نسبت سوئی بیکی از نمایندگان داده شود یا عقیده و اظهار او را برخلاف واقع جلوه دهند و نماینده مذکور برای رد آن نسبت یا رفع اشتباه در همان جلسه اجازه نطق بخواهد بدون رعایت نوبت به او اجازه داده میشود و نطق او نباید از پانزده دقیقه تجاوز نماید .

کفایت مذاکرات

ماده ۷۵ - بعد از آنکه در موضوعی، رئیس مذاکرات را کافی بدانند میتواند با تصویب مجلس مذاکرات را ختم نماید . هر يك از نمایندگان نیز میتواند پیشنهاد کفایت مذاکرات تقدیم دارد . در آن صورت پیشنهاد دهنده بترتیب مندرج در ماده ۷۳ ظرف ۵ دقیقه دلایل خود را اظهار و اگر مخالفی باشد ظرف ۵ دقیقه علل مخالفت خود را بیان میکند و پس از بیانات یکنفر موافق ظرف همان مدت رأی گرفته میشود . در صورتیکه نسبت بمطلبی پیشنهاد کفایت مذاکرات تصویب نشد و بعداً دو باره پیشنهاد کفایت داده شد در باب آن بدون توضیح و مباحثه رأی گرفته میشود .

ترتیب و مدت نطق

ماده ۷۳ - ترتیب و مدت نطق بدین شرح میباشد :

الف - حداکثر نطق در جلسه علنی بقرار زیر خواهد بود :

۱ - برای استیضاح اعم از فردی و جمعی : پنج ساعت .

تبصره - در مورد استیضاح جمعی : استیضاح کنندگان میتوانند از بین خود چند نفر را برای بحث در موضوع معرفی نمایند ولی در هر حال مجموع نطقها نباید از پنج ساعت تجاوز نماید .

۲ - برای مذاکره راجع به اعتبارنامه نمایندگان اعم از مخالف یا موافق و یا نماینده‌ای که طرف اعتراض واقع شده و همچنین برای هر یک از ناطقین در برنامه دولت و نیز در مورد اظهار مطالب طبق ماده ۶۳ : یک ساعت .

۳ - برای اظهارات مخالف و موافق نسبت به لوایح و طرحها و توجیه طرح قانونی یا توضیحات مخبر یا وزیر که از لایحه دفاع مینماید و همچنین در موقع تقاضای رأی اعتماد از طرف دولت : نیم ساعت .

۴ - برای دفاع از توهین و تحریف نطق یا سؤال از وزیر : ۱۵ دقیقه .
تبصره - نماینده در توضیح سؤال خود پنج دقیقه و پس از پاسخ وزیر ده دقیقه صحبت خواهد نمود و جواب وزیر که باید مربوط بموضوع سؤال باشد جمعاً نباید از پانزده دقیقه تجاوز نماید .

۵ - برای اظهار مطالب در جلسه ، در صورت نبودن مطلبی برای دستور ، و دفاع نماینده‌ای که درباره او تقاضای توبیخ بامنع حضور طبق ماده ۸۸ بعمل آمده است : ده دقیقه .

۶ - برای توضیح در پیشنهادها یا اصلاحی اعم از فردی و جمعی و توجیه پیشنهاد

ت مذاکرات و یا مخالفت با آن و توضیح پیشنهاد فوریت و عدم آن و پیشنهاد
ت و مخالفت با آن و پیشنهاد تنفس و اخذ رأی با ورقه یا با مهره و اخطار
نامه‌ای و یا اخطار قانونی : هر يك پنج دقیقه .

ب - در موارد فوق ممکن است مدت نطق به رأی مجلس اضافه شود ، ولی
رأی بدون مذاکره بعمل آمده و مدت اضافی هم از مدت اصلی تجاوز نخواهد کرد .
ج - برای مذاکره در باب لایحه بودجه سالانه کشور و عهدنامه‌ها و مقابله
ها و امتیازات و قرضه خارجی مدت نطق غیر محدود خواهد بود .

اجازه نطق برای رد تهمت و رفع سوء تفاهم

ماده ۷۴ - اگر در ضمن مذاکره صریحاً یا تلویحاً نسبت سوئی بیکی از
مندگان داده شود یا عقیده و اظهار او را برخلاف واقع جلوه دهند و نماینده
کور برای رد آن نسبت یا رفع اشتباه در همان جلسه اجازه نطق بخواهد بدون
یت نوبت به او اجازه داده میشود و نطق او نباید از پانزده دقیقه تجاوز نماید .

کفایت مذاکرات

ماده ۷۵ - بعد از آنکه در موضوعی ، رئیس مذاکرات را کافی بدانند میتواند
تصویب مجلس مذاکرات را ختم نماید . هر يك از نمایندگان نیز میتواند
پیشنهاد کفایت مذاکرات تقدیم دارد . در آن صورت پیشنهاد دهنده بترتیب مندرج در
ماده ۷۳ ظرف ۵ دقیقه دلایل خود را اظهار و اگر مخالفی باشد ظرف ۵ دقیقه
مخالفت خود را بیان میکند و پس از بیانات یک نفر موافق ظرف همان
ت رأی گرفته میشود . در صورتیکه نسبت بمطلبی پیشنهاد کفایت مذاکرات
ویب نشد و بعداً دو باره پیشنهاد کفایت داده شد در باب آن بدون توضیح و
حتمه رأی گرفته میشود .

پس از رأی به کفایت مذاکرات و اعلام ختم آن از طرف رئیس (و همچنین در هر امری که رئیس ختم مذاکرات را اعلام نماید) دیگر به کسی در آن باب اجازه نطق داده نمیشود.

دستور جلسه بعد

ماده ۷۶ - رئیس قبل از اینکه جلسه را ختم کند روز و ساعت تشکیل جلسه آینده و دستور آن روز را طبق ماده ۶۴ اعلام و در صورت مشروح مذاکرات درج میشود.

فصل ششم

در باب انتظام مجلس و مؤاخذه از نمایندگان - همه‌مه و غوغا در مجلس

و تعطیل یا ختم جلسه

ماده ۷۷ - در صورتیکه در مجلس همه‌مه و غوغائی برپا شود بقسمی که رئیس نتواند از آن جلوگیری نماید از جای خود قیام مینماید. هر گاه بر خاستن رئیس موجب اسکات نشود اعلام میکند که جلسه را تعطیل خواهد کرد و با وجود این، اگر سکوت و نظم حاصل نشود، جلسه را ده دقیقه تعطیل میکند و نمایندگان از اطاق جلسه خارج میشوند. پس از انقضای ده دقیقه مجدداً جلسه تشکیل میشود. هر گاه اغتشاش و غوغا تجدید شود رئیس جلسه را ختم و آنرا بروز دیگر موکول مینماید.

مؤاخذة از نمایندگان

ماده ۷۸ - مؤاخذاتی که از لحاظ حفظ نظم نسبت به نمایندگان میتوان مجری داشت از این قرار است :

۱ - تذکر ۲ - اخطار ۳ - توبیخ .

ماده ۷۹ - رئیس نسبت بنمایندگان آنیکه از موضوع مذاکره خارج میشوند و یا بدون اجازه صحبت میکنند و همچنین نسبت به نمایندگان که بواسطه عدم رعایت ماده ۷۳ یا به اقسام دیگر رعایت نظامات مجلس را ننمایند تذکر میدهد .

ماده ۸۰ - در صورتیکه رئیس مجلس بیکی از نمایندگان دوبار تذکر داده و باز هم از حدود نظم خارج گردید رئیس به او اخطار میکند و بع حقوق یکماهه او کسر میشود .

ماده ۸۱ - توبیخ بر سه قسم است :

توبیخ عادی - توبیخ مؤکد - توبیخ بامنع حضور .

ماده ۸۲ - توبیخ عادی در موارد ذیل اجرا میشود :

۱ - در صورتیکه نماینده ای پس از اخطار در همان جلسه از حدود نظم خارج شود .

۲ - در صورتیکه نماینده ای ظرف مدت چهار مرتبه متوالی یا شش مرتبه متناوب مورد تذکر واقع شده باشد .

۳ - در صورتیکه نماینده ای در مجلس باعث بی نظمی و همهمه و غوغا شود . یا دیگران را به این عملیات و یا خروج از جلسه تحریک کند .

۴ - در صورتیکه نماینده ای يك یا چند نفر از نمایندگان را تهدید یا نسبت به آنان اهانت نماید و یا کلمات و عبارات خلاف ادب اظهار کند .

ماده ۸۳ - توبیخ مؤکد در موارد ذیل بعمل خواهد آمد :

- ۱ - اگر نماینده‌ای پس از توبیخ عادی در همان جلسه مجدداً از دایره نظم خارج شود .
- ۲ - اگر نماینده‌ای بیک یا چند نفر از وزراء و معاونین توهین یا آنان را تهدید نماید .

ماده ۸۴ - توبیخ با منع حضور موقت در موارد ذیل مقرر میشود :

- ۱ - اگر نماینده‌ای ظرف ششماه برای مرتبه دوم مورد توبیخ مؤکد واقع شده باشد .
- ۲ - اگر نماینده‌ای در جلسه علنی مبادرت به اعمال قوه قهریه و زدو خورد و یا نزاع داخلی و یا ضدیت با قوانین اساسی و تخلف از آن نموده یا دیگران را به این اعمال دعوت و ترغیب نماید .
- ۳ - اگر نماینده‌ای نسبت به مجلس یا قسمتی از مجلس یا رئیس مجلس توهین کند .

ماده ۸۵ - در مورد توبیخ با منع حضور در باره نماینده باید رئیس از

مجلس رأی بخواهد و در صورت تصویب ، نماینده مزبور در آن جلسه و جلسه بعد حق ورود به اطاق جلسه علنی را ندارد . همینکه مجازات تصویب شد رئیس مجلس نماینده مزبور را دعوت بخروج از جلسه میکند و هر گاه اطاعت ننماید رئیس جلسه را ختم میکند و تشکیل جلسه ثانی در همان روز نیز ممکن است .

ماده ۸۶ - در صورت عدم اطاعت نماینده برای خروج از جلسه و همچنین

در صورتیکه توبیخ با منع حضور در باره نماینده‌ای رأی داده شده و ظرف ششماه قبل همین مجازات در باره او اجرا شده باشد مجازات فوق مضاعف خواهد گردید .

ماده ۸۷ - در صورتیکه نماینده قبل از انقضاء مدت منع حضور، داخل در جلسه علنی بشود رئیس حضور او را در مجلس اعلام و جلسه را موقتاً تعطیل میکند و کارپردازان به امر رئیس نماینده مزبور را در محل مخصوص در مدتی که متجاوز از سه روز نباشد توقیف میکنند.

ماده ۸۸ - نماینده ای که در باره او توبیخ بامنع حضور تقاضا شده است حق دارد قبل از رأی مجلس برای دفاع خود ظرف ده دقیقه اظهاراتی بنماید یا بتوسط یکنفر از نمایندگان از طرف خود آن اظهارات را بمجلس عرضه دارد.

ماده ۸۹ - توبیخ بامنع حضور در جلسات باید بتقاضای رئیس مجلس باشد. اخذ رأی در این موارد در همان جلسه و بدون هیچ نوع مذاکره از طرف سایر نمایندگان خواهد بود.

ماده ۹۰ - توبیخ عادی موجب کسر ثلث مقرری و توبیخ مؤکد، نصف و توبیخ بامنع حضور مستلزم کسر دو ثلث مقرری یکماه نماینده است.

فصل هفتم

لوايح و طرحهای قانونی

لوايح قانونی

ماده ۹۱ - لوايح قانونی که از طرف دولت به مجلس شورای ملی پیشنهاد میشود باید دارای موادی متناسب با اصل موضوع باشد و دلائل لزوم آن در مقدمه لایحه بطور وضوح درج و عنوان قانون نیز در آن معین شده باشد. هر گاه لایحه ای دارای چند ماده یا ماده واحده مشتمل بر اجزائی باشد، باید ارتباط و تناسب کامل

با اصل موضوع محفوظ و عنوان لایحه قانونی داشته باشد . در غیر این صورت باید برای هر موضوعی لایحه جداگانه تنظیم و با ذکر دلایل تقدیم مجلس شورای ملی شود .

تقدیم لوایح

ماده ۹۲ - لوایح قانونی با رعایت اصل ۳۳ قانون اساسی باید در جلسه علنی مجلس شورای ملی تقدیم گردد و در موقع طرح آن نیز باید وزیر مربوط یا معاون او یا یکی از وزراء حاضر باشد .

تبصره - وزراء میتوانند لوایحی را که بمجلس شورای ملی تقدیم کرده اند در هر مرحله ای از مذاکرات که باشد در جلسه علنی مجلس مسترد دارند .
در مواردی که تقدیم لایحه بموجب تکلیف قانونی باشد استرداد آن موکول به رأی مجلس خواهد بود .

ماده ۹۳ - کلیه لوایح باید به امضاء نخست وزیر و وزیر مسئول بوده و لوایح مالی باید علاوه بر امضاء نخست وزیر و وزیر مربوط امضاء وزیر دارائی را هم داشته باشد .

تبصره - آئین نامه های اجرائی قوانین و کلیه بودجه های تفصیلی که به کمیسیون های مجلس برای رسیدگی و تصویب تسلیم میشود باید به امضای وزیر مسئول یا معاون معرفی شده او در جلسه علنی تقدیم شود .

ماده ۹۴ - لوایح قانونی و آئین نامه ها و بودجه های تفصیلی مذکور در ماده قبل پس از تقدیم در جلسه علنی از طرف رئیس مجلس به کمیسیونهای مربوط ارجاع و سپس چاپ و توزیع میشود .

حضور نمایندگان دولت در کمیسیونها

ماده ۹۵ - وزراء یا معاونین پارلمانی آنان میتوانند برای ادای توضیحات در کمیسیون های مجلس حاضر شوند .
کمیسیونها نیز میتوانند وزراء یا معاونین یا اشخاص دیگری را که مقتضی بدانند برای دادن توضیحات یا اظهار نظر دعوت نمایند .

طرح قانونی

ماده ۹۶ - طرح قانونی مطلبی است که از طرف نمایندگان مجلس لایحه یا امضای پانزده نفر پیشنهاد و در مجلس به رئیس داده میشود و رئیس پس از اعلام وصول آن در جلسه علنی، آنرا به کمیسیون مربوط ارجاع مینماید . طرح مزبور قبل از ارجاع به کمیسیون، طبع و توزیع خواهد شد و نسخه ای از آن برای وزیر یا وزیران مربوط ارسال میگردد .

تبصره - نمایندگان و دولت نمیتوانند تصویب مطالب و مواد يك لایحه یا طرح قانونی یا گزارش را بعنوان طرح یا لایحه بصورت ماده واحده پیشنهاد نمایند .
در این موارد هر مطلبی که بعنوان طرح یا لایحه پیشنهاد میشود باید مواد و تبصره های آن جزء طرح و مورد شور قرار گیرد .

ماده ۹۷ - امضاء کنندگان طرح قانونی حق دارند در کمیسیون مربوط که طرح آنها مطرح است حاضر شوند و توضیحات بدهند .

ماده ۹۸ - پیشنهاد کنندگان طرح قانونی یا امضاء کنندگان آن پس از آنکه طرح در مجلس اعلام شد حق استرداد امضای خود را ندارند و غیبت امضاء کنندگان مانع اعلام طرح در مجلس و شور درباره آن نخواهد بود .

ماده ۹۹ - در غیر مواردیکه طرح قانونی مربوط به امور داخلی مجلس باشد باید به وزیر مسئول اطلاع داده شود که خود یا معاون او در جلسه علنی حاضر شود و مذاکرات در حضور او بعمل آید و اظهار عقیده نماید. در صورت اطلاع و عدم حضور وزیر یا معاون او، رئیس مجلس او را مورد مؤاخذه قرار خواهد داد و بهر صورت در جلسه بعد طرح مزبور مورد شور قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۰۰ - اگر طرحی مورد تصویب مجلس واقع نشد تا شش ماه دیگر نمیتوان آنرا مجدداً به مجلس پیشنهاد نمود.

ترتیب شور در لوایح و طرحهای قانونی

ماده ۱۰۱ - بطور کلی تمام لوایح به استثنای لایحه بودجه کل کشور و لوایح مربوط بتقاضای اعتبارات برای مخارج مخصوص (ولوایح مربوط بمنافع محلی بر طبق اصل بیست و نهم متمم قانون اساسی) دوشوری خواهند بود مگر اینکه فوریت آن تقاضا و تصویب شده باشد. لوایح دوشوری را نمیتوان تصویب نمود مگر اینکه دو مرتبه اقلاباً بفاصله پنج روز درباره آنها در مجلس شورای ملی شور شده باشد.

ماده ۱۰۲ - موقعیکه گزارش کمیسیونهای مربوط راجع به لایحه یا طرح عادی (جز در مورد عهود و مقاوله نامه ها که طبق مواد ۱۱۱ تا ۱۱۶ ترتیبات خاصی برای آن مقرر است) برای شور اول در جلسه علنی مجلس مطرح گردد باید قبلاً در کلیات آن از لحاظ رد و قبول و منافع و مضار آن (بدون ورود در مواد) مذاکره شود. پس از ختم شور در کلیات یعنی تصویب کفایت مذاکرات در آن باب، رئیس نسبت به ورود در شور ماده واحده یا مواد از مجلس اخذ رأی میکند و در صورتیکه رأی داده

نشد رئیس رد لایحه را اعلام مینماید و هر گاه رأی موافق داده شد شروع بمذاکره در ماده واحده یا مواد میشود و بعد پیشنهاد های واصله نسبت بهریك از مواد و همچنین مواد الحاقیه که هر دو باید کاملاً مربوط به موضوع مواد لایحه باشد جدا گانه قرائت و بدون بحث به کمیسیون ارجاع و در ضمن بلافاصله پیشنهاد ها طبع و توزیع میشود .

پیشنهاد های اصلاحی از طرف نمایندگان ضمن شور اول

ماده ۱۰۳ - نمایندگان حق دارند نسبت بهریك از مواد اصلاحاتی پیشنهاد نمایند. مشروط بر اینکه آن پیشنهاد کاملاً مربوط بموضوع لایحه باشد. کلیه اصلاحاتی که از طرف يك یا چند نفر از نمایندگان پیشنهاد میشود باید کتبی باشد و ماده ای را که اصلاح پیشنهادی مربوط به آنست تصریح نماید . به پیشنهادات اصلاحی که بتشخیص رئیس مجلس خارج از موضوع لایحه باشد یا ماده مربوط را ذکر نکرده باشد ترتیب اثر داده نمیشود و به قرائت آن اکتفا میگردد .

ماده ۱۰۴ - اصلاحاتی که در بین شور اول و دوم پیشنهاد میشود باید بوسیله رئیس مجلس به کمیسیون مربوط ارجاع و لا اقل ۲۴ ساعت قبل از شروع شور دوم در کمیسیون، طبع و بین نمایندگان توزیع شود .

حضور پیشنهاد دهنده در کمیسیون

ماده ۱۰۵ - کلیه پیشنهاد دهندگان خواه در شور اول و خواه در فاصله بین شور اول و دوم ، میتوانند در کمیسیون مربوط حاضر شوند و توضیحات لازمه را درباره پیشنهاد خود بدهند . کمیسیون نیز میتواند در صورت لزوم پیشنهاد دهندگان

را در جلسات کمیسیون دعوت کند و لااقل ۲۴ ساعت قبل از طرح پیشنهاد، به آنان اطلاع دهد و در صورت عدم حضور پیشنهاد دهنده، پس از دعوت کمیسیون، حق اوساقت میشود.

شور دوم

ماده ۱۰۶ - در شور دوم گزارش اوابح و طرحهای قانونی در مجلس قرائت و نسبت بهر يك از مواد آن جداگانه مذاکره و اخذ رأی خواهد شد. در شور دوم پیشنهاد تازه ای نمیشود داد ولی پیشنهاد هائی که در شور اول یا بین دو شور بعمل آمده و مورد توجه و تصویب کمیسیون واقع نشده ممکن است عیناً از طرف پیشنهاد دهنده تجدید شود (جز در مواردی که پیشنهاد دهنده دعوت کمیسیون را نپذیرفته و در کمیسیون حضور بهم نرسانیده باشد) در این صورت پیشنهاد دهنده یا یکی از پیشنهاد دهندگان (در مورد پیشنهاد جمعی) میتواند مدت ۵ دقیقه توضیح بدهد و پس از اظهار نظریکنفر مخالف و موافق و توضیحات مخبر و وزیر یا معاون نسبت به پیشنهاد اخذ رأی بعمل میآید (اعم از اینکه دولت پیشنهاد مزبور را پذیرفته یا قبول نکرده باشد) و (در صورت تصویب) ضمیمه لایحه یا طرح میشود.

ماده ۱۰۷ - اصلاحاتی که ضمن مذاکره شور نهائی طبق ماده ۱۰۶ نسبت به لوابح و طرحها تجدید میشود در صورت تقاضای مخبر یا وزیر یا معاون او به کمیسیون ارجاع میگردد و کمیسیون مکلف است ظرف ۵ روز نظر خود را به مجلس اطلاع دهد و نیز مجلس میتواند بر حسب تذکر رئیس یا پیشنهاد پانزده نفر از نمایندگان و تصویب مجلس، اصل طرح یا لایحه و کلیه پیشنهادها را بدون تفکیک، به کمیسیون ارجاع نماید که ظرف ۵ روز مجدداً به مجلس گزارش دهد.

ماده ۱۰۸ - پس از خاتمه شور در ماده واحده یا مواد ، هر يك از نمایندگان بعنوان شور آخر در کلیات میتواند دلائلی را که بطور کلی در رد و قبول لایحه یا طرح دارد اظهار نماید و همچنین مجلس میتواند قبل از رأی دادن به مجموع لایحه یا طرح ، مجدداً آنرا به کمیسیون ارجاع نماید تا کمیسیون ظرف پنج روز فصول و مواد آنرا مرتب نموده برای اخذ رأی قطعی بمجلس عودت دهد .

پیشنهاد های مشابه

ماده ۱۰۹ - در شور دوم در مورد پیشنهاد های مذکور در ماده ۱۰۶ در صورتیکه چند پیشنهاد مشابه باشد فقط پیشنهادی که با تشخیص رئیس مجلس جامعتر است قرائت و مطرح خواهد شد .

ماده ۱۱۰ - اصلاحاتی که در موضوعی پیشنهاد میگردد قبل از خود موضوع درباره آنها رأی گرفته میشود .

ترتیب شور عهد و مقاولات و قراردادهای با دول خارجی

ماده ۱۱۱ - هر گاه دولت لایحه قانونی بمجلس تقدیم و تصویب عهدنامه یا مقاوله نامه یا قراردادی را که بایکی از دول خارجی بسته میشود تقاضا نماید مواد عهدنامه یا مقاوله نامه و یا قرارداد مزبور به لایحه ضمیمه و بر طبق اصل بیست و چهارم قانون اساسی بمجلس شورای ملی پیشنهاد میشود .

ماده ۱۱۲ - مواد عهدنامه یا مقاوله نامه و یا قرارداد مذکور در ماده فوق چاپ و در مجلس طبق مقررات این آئین نامه بمعرض شورا اول و دوم گذارده میشود ولی در باب مواد آن رأی گرفته نمیشود .

ماده ۱۱۳ - در ضمن شور اول نسبت به کلیات میتوان بحث نمود ولی اعتراضات به بعضی از شرایط و مواد قرارداد باید بعنوان پیشنهاد ، بدون مذاکره به کمیسیون ارجاع گردد . در هر حال این قبیل اعتراضات باید ۲۴ ساعت قبل از طرح در کمیسیون ، طبع و توزیع شود .

ماده ۱۱۴ - در موقع شور ثانی کمیسیون گزارشی در باب مواد مورد اعتراض تنظیم و طبع و توزیع میکند و در ضمن آن عقیده خود را در باب تصویب یا رد یا تصدیق لایحه دولت نسبت به مواد مورد اعتراض بعرض مجلس شورای ملی میرساند و این گزارش در مجلس مورد بحث قرار میگردد و نسبت به آن رأی قطعی داده میشود .

ماده ۱۱۵ - در صورت رد یا قبول تعویق لایحه مجلس بدین طریق رأی میدهد :

« مجلس شورای ملی به دولت تکلیف میکند که در باب مسائل معترض علیها مجدداً با دولت متعاهد داخل مذاکره و گفتگو شود » .

ماده ۱۱۶ - هر گاه در شور ثانی نیز نسبت به بعضی از شرایط اعتراض بشود نسبت به اعتراضات مربوط به بزرگ از مواد ، فی المجلس مذاکره بعمل میآید و در صورت قبول به ترتیب ماده فوق ، مجلس به دولت تکلیف میکند که در باب شرایط مجدداً با دولت متعاهد داخل مذاکره و گفتگو بشود و تا ختم مذاکره لایحه در دستور مجلس خواهد بود و در صورت رد اعتراض و یا نبودن اعتراض ، رأی قطعی خود را نسبت به لایحه پیشنهادی دولت خواهد داد .

تبصره - امتیازات (انحصارات) تجارتي و صنعتی و فلاحتی و غیره اعم از اینکه طرف داخله یا خارجه باشد مطابق اصل ۲۴ قانون اساسی مانند سایر قوانین بتصویب مجلس شورای ملی خواهد رسید .

ترتیب اخذ رأی نسبت به لایحه

ماده ۱۱۷ - بطور کلی در تمام طرحها و لوایح قانونی اول باید ماده بماده و بعد بتمام مواد مصوب طرح یا لایحه ، رأی گرفته شود .

پیشنهاد حذف و تجزیه

ماده ۱۱۸ - به پیشنهاد حذف ماده که در موقع اخذ رأی نهائی قابل طرح میباشد مستقلاً نمیتوان رأی گرفت . در این مورد بدوً بتمام لایحه بدون ماده مورد پیشنهاد رأی گرفته میشود در صورت تصویب نسبت بماده پیشنهادی جداگانه اخذ رأی بعمل میآید . چنانچه ماده مزبور تصویب شود نسبت بمجموع مواد یکجا رأی گرفته میشود .

ماده ۱۱۹ - هنگام اخذ رأی نسبت بمادهای که مشتمل بر چند قسمت است هر گاه پیشنهاد حذف قسمتی از آن بشود بدون بحث مجدد طبق ماده ۱۱۸ عمل خواهد شد .

لوايح يك شوري

ماده ۱۲۰ - نسبت به لایحه بودجه و لوایح مربوط به مخارج و اعتبارات مملکتی فقط يك شور کفایت و کلیه اصلاحات و یا مواد الحاقیه که در این موارد پیشنهاد میشود بطور اختصار (ظرف ۵ دقیقه) و در حدود پیشنهاد ، مورد مذاکره واقع خواهد گردید و در صورت قبول مجلس ، ضمیمه ماده یا لایحه خواهد شد .

مجاز نبودن پیشنهاد خرج از طرف نمایندگان

ماده ۱۲۱ - هیچیک از نمایندگان نمیتوانند به هیچ عنوان چه مستقلاً و چه

در ضمن لوایح و طرحها پیشنهاد خرج یا پیشنهادی که بالواسطه مستلزم خرج باشد، بنمایند.

شور در لایحه بودجه

ماده ۱۲۲ - وقتی لایحه بودجه در مجلس مطرح شد جلسات مجلس بلا انقطاع هر روز هفته غیر از جمعه و دو شنبه و ایام تعطیلات رسمی، متوالیاً روزی حداقل مدت پنج ساعت منعقد میگردد و تا موقعیکه شور و مذاکره پایان نیافته و رأی مجلس اخذ نشده است از دستور خارج نمیشود و هیچ لایحه دیگری یا طرح و یا استیضاح نمیتواند مطرح شود مگر لایحه یک یا چند دوازدهم بودجه در صورت ضرورت.

هیچگونه پیشنهاد یا تبصره یا ماده الحاقیه، چه در حین تقدیم از طرف دولت و چه در موقع مذاکرات از طرف نمایندگان راجع به دوازدهم بودجه که ضمن بحث بودجه تقدیم میشود مجاز نخواهد بود و موقع بحث آن هم بعد از توضیحات مختصر یک نفر موافق و جواب مختصر یک نفر مخالف اخذ رأی بعمل خواهد آمد و در صورتیکه لایحه یک یا چند دوازدهم در اثناء بحث بودجه کل داده نشود طبق مقررات آئین نامه عمل خواهد شد.

تبصره - اگر مطالب خیلی فوری و فوری اعم از لوایح و طرحهای دو فوری و غیره پیش آید که به تشخیص رئیس مجلس تأخیر آن موجب زیان جبران ناپذیری باشد در این صورت در آخر جلسه موضوع مطرح و موقعی برای طرح و تصویب آن اضافه بر روزهایی که برای طرح بودجه تعیین شده معین میشود.

فصل هشتم

موارد فوری

موارد دو فوری

ماده ۱۲۳ - لوایح و طرح‌های فوری آنست که فقط يك شور در آن لازم باشد و لوایح و طرح‌های دو فوری آنست که پس از تصویب دو فوریت بلافاصله بطبع و توزیع آن اقدام و پس از ۲۴ ساعت از موقع توزیع، در مجلس طرح شود تقاضای يك فوریت مستلزم آن نیست که بلافاصله فوریت لایحه یا طرح در مجلس مطرح شود لیکن در موقعیکه دو فوری بودن تقاضا شود باید در همان جلسه در باب لزوم و عدم لزوم فوریت پس از توضیح پیشنهاد کننده و اظهارات يك مخالف و يك موافق (هر يك در حدود ۵ دقیقه) بحث ورأی گرفته شود. اگر تقاضای فوریت یا دو فوری بودن ضمن لایحه یا طرحی که در مجلس مطرح است درج نشده باشد و ۱۵ نفر از نمایندگان کتباتاً تقاضای يك فوریت و یا دو فوریت آن لایحه یا طرح را بنمایند بدون مباحثه در اصل مطلب در باب فوریت اخذ رأی بعمل میآید.

تقاضای دو فوری بودن طبق ماده ۶۴ در حکم تقاضای تغییر دستور است.

ماده ۱۲۴ - فوریت لوایح یا طرحها باید مستند به دلایل قطعی برای لزوم سرعت تصویب باشد و دو فوری بودن لوایح و طرحها موقعی مطرح میشود که تصویب آن از لحاظ امکان وقوع خسارت و فوت فرصت و جهات مشابه مستلزم سرعت فوق العاده باشد. اگر لوایح یا طرحهای مزبور به تشخیص رئیس فاقد شرایط مذکور باشد فوریت آن طرح نخواهد گردید.

ماده ۱۲۵ - در موقع طرح لوایح و طرح‌هاییکه دو فوریت آن تصویب شده باشد بدو در کلیات آن مباحثه میشود و پس از آن به ورود در شور ماده واحده یا مواد رأی گرفته میشود و راجع بهریك از مواد جداگانه مذاکره بعمل میآید و اخذ رأی میشود و پس از بحث در کلیات آخر رأی نهائی گرفته میشود. در اینگونه لوایح و طرحهای دو فوری هر اصلاح یا ماده الحاقیه که ضمن مباحثات پیشنهاد شود باید دلائل آن ظرف ۵ دقیقه از طرف پیشنهاد دهنده بیان شود و اگر مخالفی باشد مخالف نیز نظر خود را ظرف ۵ دقیقه اظهار کند و پس از اظهار نظر وزیر یا قائم مقام او نسبت به آن اصلاح یا ماده الحاقیه اخذ رأی بعمل میآید و در صورت قابل توجه شدن، ضمیمه لایحه یا طرح میگردد.

ماده ۱۲۶ - جریان کار لوایح و طرحهای يك شوری در صورتیکه تقاضای فوریت در باب آنها بعمل آمده باشد مثل لوایح و طرحهای دو فوری است.

موارد يك فوری

ماده ۱۲۷ - در مورد لوایح یا طرحهایی که يك فوریت آن تصویب شده باشد موضوع به کمیسیون مربوط ارجاع میشود و پس از وصول گزارش کمیسیون يك نوبت درباره آن شور بعمل میآید. بدین ترتیب که بدو در کلیات و پس از آن در باب ماده واحده یا مواد فردا فرد مذاکره و اخذ رأی بعمل میآید. هر گاه ورود در شور ماده واحده یا مواد تصویب نشد، آن طرح یا لایحه رد شده محسوب خواهد گردید.

رد و سلب فوریت

ماده ۱۲۸ - در صورتیکه مجلس، فوریت لایحه یا طرحی را تصویب نکند یا

پس از تصویب در اثر تقاضای دولت یا یکی از نمایندگان، قبل از ورود در شور ماده واحده یا مواد سلب فوریت آنرا رأی دهد مذاکره در آن بطور عادی صورت خواهد گرفت. تقاضای سلب فوریت برای هر طرح یا لایحه فقط یکبار بعمل خواهد آمد.

ماده ۱۲۹ - در گزارش لوایح و طرحهای يك فوری بجز يك یا چند دوازدهم بودجه (طبق ماده ۱۲۱) هر اصلاح یا ماده الحاقیه که در ضمن مباحثات پیشنهاد شود باید دلائل آن بطور اختصار (ظرف پنج دقیقه) از طرف پیشنهاد دهنده بیان شود و اگر مخالفی باشد مخالف نیز نظر خود را به اختصار اظهار کند و پس از اظهار نظر یکمفر موافق و مخیر کمیسیون یا وزیر یا قائم مقام او، نسبت به آن اصلاح یا ماده الحاقیه اخذ رأی بعمل می‌آید و در صورت قابل توجه شدن ضمیمه لایحه میگردد.

فصل نهم

در باب بعضی ترتیبات راجع بمذاکرات

موارد اخطار قانونی

ماده ۱۳۰ - اخطار راجع بمنافی بودن لوایح و طرحها با قوانین اساسی کشور یا اخطار راجع بنظامنامه داخلی مجلس مقدم بر اظهارات دیگر است و مذاکرات در موضوع اصلی را متوقف میکند و باید در نهایت اختصار (ظرف پنج دقیقه) بعمل آید.

اخطار نظامنامه

ماده ۱۳۱ - هر يك از نمايندگان در صورتیكه تخلف در اجرای آئیننامه مجلس مشاهده نماید حق دارد مورد تخلف را با استناد بماده مربوط در همان جلسه بوجه اختصار و بدون خروج از موضوع ظرف پنج دقیقه تذکر دهد و در صورتیكه از موضوع خارج شود مورد اخطار رئیس مجلس واقع میشود و در صورت ادامه بیانات خارج از موضوع، از ادامه نطق او جلوگیری میشود.

ماده ۱۳۲ - هر يك از نمايندگان حق دارد از مجلس کتباً تقاضا نماید که طرح یا لایحه قانونی که بمجلس مراجعه شده است موقتاً یا دائماً سکوت بماند در این قبیل موارد در خصوص رد یا قبول این تقاضا قبل از آنکه در موضوع اصلی بحث شود پس از توضیح مختصر پیشنهادکننده (ظرف پنج دقیقه) و پاسخ آن از طرف يك مخالف که باید با رعایت اختصار کامل (ظرف پنج دقیقه) بعمل آید و محدود به بحث در موضوع باشد رأی گرفته میشود و در صورتیكه تقاضاهای متعددی بشود و منجر به اخذ رأی گردد تعیین حق تقدم و تأخر بارتیس مجلس است. مگر در مواردی که تقدم آن مطلب در آئین‌نامه تصریح شده باشد.

تبصره - تقاضای سکوت در هر لایحه و طرح، فقط برای یکمرتبه ممکن است بعمل آید و در هر حال مجلس باید نسبت به آن اظهار رأی نماید.

ماده ۱۳۳ - نتیجه رأی مجلس را رئیس با صدای بلند اعلام میکند از این قرار که: «مجلس فلان مطلب را قبول یارد کرد».

فصل دهم

طریقه اخذ رأی

ماده ۱۳۴ - رأی دادن در مجلس بر سه قسم است:

۱ - رأی با قیام و قعود .

۲ - رأی علنی با ورقه .

۳ - رأی مخفی با ورقه یا مهره .

ماده ۱۳۵ - بطور کلی در تمام مسائل با قیام و قعود رأی گرفته میشود مگر

در موارد ذیل که اخذ رأی با ورقه حتمی است :

۱ - موقعیکه بوسیله قیام و قعود نتیجه رأی مشکوک باشد .

۲ - در تمام لوایح قانونی که مالیات یا عوارضی را برقرار یا مالیات یا

عوارضی را که برقرار بوده ملغی میکند یا تغییر میدهد .

۳ - در لایحه بودجه و کلیه لوایح اعتبارات اضافی و فوق‌العاده و کلیه انتقالات

املاک و اموال دولتی و وامها و امتیازات .

۴ - در موردی که پنج نفر از نمایندگان حاضر در مجلس اخذ رأی با ورقه

را کتباً تقاضا نمایند (موارد مذکور در ماده ۱۳۸ مستثنی است) .

۵ - در مورد اخذ رأی اعتماد به دولت .

۶ - در مورد اعتبار نامه‌هاییکه نسبت به آنها مخالفت شده طبق ماده ۹ .

تبصره - اسامی کلیه تقاضا کنندگان رأی با ورقه و هم چنین اسامی رأی

دهندگان اعم از موافق یا مخالف یا ممتنع ، بدون اینکه در همان جلسه قرائت

شود در صورت مشروع مذاکرات مجلس ثبت میشود .

ماده ۱۳۶ - بمجرد اعلام رأی ، رئیس عده حضار را از روی لوحه که در

مجلس نصب است اعلام و بلافاصله اخذ رأی بعمل میآید .

ماده ۱۳۷ - ترتیب اخذ رأی با ورقه بقرار ذیل است :

هر نماینده دارای دو نوع ورقه یعنی ورقه سفید و کبود است که اسم آن نماینده روی

آن چاپ شده ، ورقه سفید علامت قبول و ورقه کبود علامت رد است . هنگام اخذ رأی که حتماً باید در محل نطق بعمل آید اسامی نمایندگان يك يك بوسیله یکی از منشیان از ردیف اول سمت راست رئیس خوانده میشود و پس از آنکه حضور او در مجلس معین شد مقابل اسم او علامت گذارده و از طرف تندنویسان ثبت میگردد و نماینده‌ای که اسم او قرائت شد در محل نطق حاضر میشود و رأی موافق یا مخالف خود را بمنشی میدهد که پس از ملاحظه آنرا در ظرفی که در محل نطق گذارده شده بیندازد . اشخاصی که بمحل نطق نروند یا بروندولی ورقه ندهند و یا بعد از اعلام رأی از تالار جلسه خارج شوند ممتنع محسوب میگردند .

تبصره - هیئت رئیسه بعد از سایرین باید رأی بدهند .

در مواردی که اخذ رأی با قیام و قعود حتمی است

ماده ۱۳۸ - در موارد ذیل تقاضای رأی با ورقه ممنوع و اخذ رأی با قیام و

قعود حتمی است :

- ۱ - در صورتیکه در تفسیر و توضیح یکی از مواد این آئین‌نامه اختلافی حاصل و منجر به اخذ رأی شود .
- ۲ - در مورد مطالبی که در مجلس قرائت و تقاضای بحث در آن شود .
- ۳ - در تغییر دستور بر طبق ماده ۶۴ .
- ۴ - در مورد کفایت و عدم کفایت مذاکرات .
- ۵ - در مورد رأی بقسمتهای تجزیه شده .
- ۶ - در مورد مسکوت ماندن بحث در لوایح .
- ۷ - در مورد حق تقدم .

- ۸ - در مورد ورود مطلبی در دستور .
- ۹ - در مورد سلب حق نطق از ناطق .
- ۱۰ - در مورد توبیخ نماینده در مجلس .
- ۱۱ - در مورد رأی سکوت و مثبت و منفی در استیضاح .
- ۱۲ - در مورد فوریت .
- ۱۳ - در مورد تمدید مدت نطق .

ماده ۱۳۹ - نتیجه رأی با قیام و قعود را منشیها تشخیص میدهند و رئیس طبق آن اعلام مینماید. هر گاه نتیجه در دفعه اول مشکوک شد با ورقه رأی گرفته میشود در این صورت در فاصله بین اخذ رأی دفعه اول و دوم کسی حق نطق ندارد مگر در مورد اخطار نظامنامه .

اخذ رأی مخفی و ترتیب آن

ماده ۱۴۰ - در مواردی که اخذ رأی با ورقه ممکن یا حتمی است اگر پانزده نفر از نمایندگان حاضر در جلسه کتباً تقاضا نمایند رأی مخفی الزامی است (جز در مورد رأی اعتماد بدولت که حتماً باید با ورقه و علنی رأی گرفته شود) اسامی کلید اشخاصی که تقاضای رأی مخفی نموده اند در صورت مشروح مجلس ثبت خواهد شد .

ماده ۱۴۱ - اخذ رأی مخفی بترتیبی است که در ماده ۱۳۷ درباب اخذ رأی علنی باورقه ذکر شده منتها در این مورد بدو سه نفر برای نظارت در اخذ و استخراج آراء بقرعه معین میشوند که با دو نفر از منشیان (بتشخیص رئیس) انجام وظیفه نمایند . در صورتیکه رأی مخفی باورقه باشد اوراق رأی را در ظرف مخصوص و مهره تفتیشیه را در ظرف دیگر میاندازند و در صورتی که

بامهره باشد مهره‌های سفید و سیاه داده می‌شود که مهره سفید علامت قبول و مهره سیاه علامت رد است .

ماده ۱۴۲ - در مورد اخذ رأی مخفی بامهره ، هر يك از نمایندگان بترتیبی که در ماده ۱۴۱ مقرر است در جایگاه نطق حاضر می‌شود و مهره رأی خود را در داخل کیسه مخصوص بنام (کیسه رأی) می‌اندازد و مهره دیگر را که نزد خود دارد بطور مخفی در کیسه دیگر به رنگ دیگر بنام (کیسه مهره‌های زائد) که برای این مقصود در محل مخصوص قرار داده شده می‌اندازد و مهره تفتیشیه را که منشی در موقع اخذ رأی از هر فرد ، برای تعیین تعداد رأی دهندگان به او داده بطرف مخصوصی می‌اندازد و اگر رأی دهنده رأی خود را کاملاً مخفی نکند و بطریقی آنرا بنمایاند رأی آن یکنفر باطل محسوب می‌شود .

ماده ۱۴۳ - پس از خاتمه رأی ، هیئت نظارت آراء مأخوزه را که در کیسه مخصوص رأی است در داخل جلسه در طرف دیگری می‌زنند و آنرا بطور آشکار شماره می‌کنند و مهره‌های سفید و سیاه را از یکدیگر جدا می‌سازند و باعده اسامی ثبت شده و مهره‌های تفتیشیه تطبیق می‌نمایند و نتیجه را به اطلاع رئیس می‌رسانند و رئیس فوراً نتیجه را اعلام می‌دارد .

تبصره ۱ - هر گاه عده آراء مأخوزه از عده مهره‌های تفتیشیه و اسامی ثبت شده زیاده‌تر باشد کلیه آراء را مخلوط نموده و بتعداد آراء اضافی بطور مخفی از آنها برداشته می‌شود .

تبصره ۲ - استخراج رأی در باره اعضاء کمیسیون‌هایی که از مجلس انتخاب می‌شوند در خارج از جلسه با حضور نظار بعمل آمده و در جلسه بعد نتیجه به استحضار مجلس می‌رسد .

ماده ۱۴۴- پیشنهاد کنندگان اخذ رأی مخفی یا اخذ رأی باورقه ، مادام که پیشنهادشان در جلسه علنی خوانده نشده حق دارند آنرا جزءاً یا کلاً استرداد کنند ولی پس از قرائت پیشنهاد در مجلس دیگر حق استرداد امضای خود را نخواهند داشت .

طرز انتخاب هیئت رئیسه و کمیسیونها

ماده ۱۴۵- انتخاباتی که در جلسه علنی برای تعیین هیئت رئیسه بعمل میآید و همچنین انتخاباتی که برای تعیین اعضاء کمیسیونها میشود و نیز سایر انتخابات راجع به اشخاص و همینطور انتخاب هیئت رئیسه کمیسیونهای مجلس و شعب فقط باید با رأی مخفی و باورقه باشد و اسامی کلیه صاحبان رأی باید در صورت مجلس قید شود .

عدم حضور در موقع رأی

ماده ۱۴۶- نمایندگان که در موقع اخذ رأی باورقه در خارج جلسه باشند و با وجود دعوت رئیس حضور بهم نرسانند علاوه بر جریمه مقرر در ماده ۵۷ آئین نامه نامشان با حروف درشت بر لوحه مخصوص ثبت و در تالار جلسه نصب میشود .

تشخیص حصول اکثریت

ماده ۱۴۷- تشخیص منشیان نسبت به حصول اکثریت قاطع است و نتیجه بوسیله رئیس با صدای بلند اعلام میشود .

اکثریت تام و نسبی

ماده ۱۴۸- کلیه انتخاباتی که در مجلس و کمیسیونها و شعب بعمل میآید

آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی

اعم از اینکه فردی باشد یا جمعی به استثنای انتخاب رئیس مجلس (که طبق مفاد ماده ۱۴ عمل خواهد شد) بارأی مخفی و اکثریت نسبی است و در صورت تساوی آراء یکی از منتخبین بحکم قرعه تعیین میشود. اسامی کلیه صاحبان رأی باعده آراء نیز باید در صورت مجلس قید شود.

ماده ۱۴۹- در انتخاباتی که به اکثریت نسبی از طرف مجلس بعمل آمده است هر گاه یکی از منتخبین استعفا دهد یا فوت نماید طبق مفاد ماده ۱۶ عمل خواهد شد.

امتناع

ماده ۱۵۰- هر يك از نمایندگان در کلیه مسائل مطروحه که منتهی به اخذ رأی میشود باید رأی خود را نفیاً یا اثباتاً اظهار کند و در هر مطلبی طبق قانون اساسی باید نصف بعلاوه يك عده حاضرین در جلسه نسبت به رد یا قبول آن مطالب صریحاً رأی دهند و ممتنع در شمار مخالفین محسوب میگردد.

فصل یازدهم

تذکر - سؤال - استیضاح

تذکر

ماده ۱۵۱- در صورتیکه نماینده‌ای صلاح اندیشی هائی داشته باشد و یا در یکی از سازمانهای دولتی یا وابسته بدولت یا مؤسساتی که با سرمایه یا بکمک مالی

دولت اداره میشود همچنین هر نوع سازمان و مؤسسه که بعضاً یا کلاً از وجوه عمومی اداره میشود عملیاتی مخالف اصول یا برخلاف قانون و مقررات قانونی مشاهده نماید ، یا از سوء جریان اداره‌ای اطلاع پیدا کند حق دارد راجع به آن موضوع توسط رئیس ، بوزیر مسئول یا نخست‌وزیر کتباً تذکر دهد و مقام ریاست تذکر او را بدولت ابلاغ مینماید .

سؤال و موعده پاسخ آن

ماده ۱۵۲- هر يك از نمایندگان می‌تواند در بدو یا ختم جلسه راجع بمسائل مملکتی چه مربوط به امور داخلی و چه مربوط بمسائل خارجی کتباً سؤال نماید و پس از جواب وزیر ، نماینده‌ای که سؤال نموده حق دارد در تعقیب سؤال خود مجدداً نسبت به همان سؤال بوجه اختصار اظهاراتی نماید .

ماده ۱۵۳- وکیل باید موضوع سؤال خود را قبل از طرح در مجلس بطور صریح و اختصار کتباً بوسیله رئیس مجلس برای وزیر بفرستد .

ماده ۱۵۴- دولت مکلف است از تاریخ ابلاغ سؤال ظرف یک هفته مهیا بودن خود را برای جواب سؤال اعلام کند و الا از طرف رئیس مجلس بازخواست میشود مگر در مورد مطالبی که دولت استتار آنها را لازم بداند . در آن صورت دولت در جواب سؤال لزوم استتار را ظرف همان مدت اظهار میدارد .

ماده ۱۵۵- در صورتیکه سؤال کننده از پاسخ وزیر یا معاون او قانع نگردد میتواند تقاضا نماید رسیدگی به موضوع سؤال بکمیسیون مخصوص رسیدگی بسؤالات منتخب از شعب بنسبت هر شعبه سه نفر که در هر سال مقارن انتخاب هیئت

رئیس‌ه برای مدت يك سال انتخاب خواهد شد ارجاع گردد و در صورت تصویب مجلس موضوع سؤال به این کمیسیون ارجاع خواهد گردید .

کمیسیون مزبور مکلف است از تاریخ ارجاع آن ظرف دو ماه برای روشن شدن مطلب بهر طریق که صلاح بداند اعم از خواستن سوابق امر و یا اخذ توضیح کتبی و شفاهی از شخص وزیر و هر گونه تحقیقات دیگری که لازم بداند بموضوع رسیدگی نموده ، در صورتیکه مسامحه در اجرا یا تخلف یا نقض قانون مشاهده نمود گزارش خود را تنظیم و بمجلس تقدیم دارد (چنانچه مدت دو ماه برای رسیدگی کافی نبود کمیسیون میتواند با اجازه مقام ریاست مجلس فقط برای دو ماه دیگر مدت رسیدگی را تمدید نماید) .

گزارش مزبور در مجلس مطرح و پس از اظهارات سؤال کننده و وزیر یا معاون او و بیانات، يك مخالف و يك موافق که هر کدام از نیم ساعت تجاوز نخواهد نمود نسبت بگزارش کمیسیون اخذ رأی بعمل آمده و چنانچه مجلس با تصویب گزارش مزبور عدم رضایت خود را از وزیر ابراز نمود طبق اصل ۶۷ متمم قانون اساسی رفتار خواهد شد .

تبصره ۱- گزارش کمیسیون که ظرف مدت مذکور در این ماده باید قطعاً بمجلس تقدیم شود از تاریخ طبع و توزیع آن ظرف مدت ۱۵ روز در مجلس مورد شور قرار خواهد گرفت و چنانچه در این مدت مطرح نگردید بتقاضای سؤال کننده باید جزء دستور قرار گرفته و مطرح شود .

تبصره ۲- عضویت در کمیسیون مخصوص رسیدگی بسؤالات منافی با محدودیت مذکور در ماده ۲۲ آئین‌نامه نخواهد بود .

استیضاح

ماده ۱۵۶- هر نماینده‌ای که نقض قانون و یا مسامحه در اجرای آن مشاهده نماید حق دارد طبق اصل ۲۷ و اصل ۴۲ قانون اساسی وزیر یا وزیران را مورد استیضاح قرار دهد و نیز ممکن است استیضاح در باب سوء جریان اداره و سوء سیاست داخلی و خارجی دولت بعمل آید .

ماده ۱۵۷- هر نماینده‌ای که از وزیر یا وزیران بخواهد استیضاح نماید باید تقاضای خود را کتبا در جلسه علنی به رئیس مجلس بدهد و در آن تقاضا موضوع استیضاح را صریحاً و باز کر مورد یا موارد معین نماید . تقاضای مزبور در آن جلسه یا جلسه بعد قرائت میشود و بدون مباحثه تقاضا پذیرفته شده و برای وزیر یا وزیران فرستاده میشود .

ماده ۱۵۸- پس از ابلاغ ورقه استیضاح بوزیر یا وزیران مورد استیضاح در اولین جلسه مجلس شورای ملی وزیر یا وزیران مزبور در مجلس حاضر میشوند و مجلس پس از اصغاء نظر آنان راجع بتعیین وقت استیضاح بدون مذاکره در اصل موضوع روز استیضاح را که نباید بیش از دو هفته بتأخیر افتد معین مینماید . تعیین وقت در مدت مقرر در این ماده حتمی است و تأخیر آن ممکن نخواهد بود مگر با موافقت استیضاح کننده و دولت .

ماده ۱۵۹- استیضاح کننده مجاز نخواهد بود در ضمن استدلال و توضیحات خود موضوعهای دیگری را غیر از موضوعی که برای استیضاح اعلام کرده مورد بحث قرار دهد .

ماده ۱۶۰ - استیضاح کننده حق دارد پس از پاسخ وزیر یا وزیران مورد استیضاح توضیحات تکمیلی بدهد بشرطی که آن توضیحات مختصر بوده و از یک ربع ساعت تجاوز ننماید.

انواع رأی و تصمیمات در مورد استیضاح

ماده ۱۶۱ - پس از آنکه وزیر یا وزیران در مجلس حاضر شدند و استیضاح بعمل آمد و مذاکرات خاتمه یافت هر يك از نمایندگان حق دارد کتباً نسبت به وزیر یا وزیران تقاضای رأی مثبت یا منفی و یا ساکت نماید.

رأی مثبت آن است که مجلس توضیحات وزیر یا وزیران مورد استیضاح را تصدیق و اظهار اعتماد نماید.

رأی منفی آن است که توضیحات دولت را در مورد استیضاح تصدیق ننماید. رأی ساکت آن است که مجلس درباره تصدیق یا عدم تصدیق موضوع استیضاح ساکت باشد.

ماده ۱۶۲ - در صورتیکه رأی ساکت از طرف یکی از نمایندگان تقاضا شود طرح آن مقدم بر رأی مثبت و منفی است و اگر رأی ساکت تصویب نشود هر يك از نمایندگان حق دارد پیشنهاد نماید موضوع بکمیسیون شش نفری منتخب از شعب مراجعه شود. در صورتیکه این پیشنهاد تصویب شود کمیسیون مزبور مکلف است ظرف یک هفته گزارش خود را بمجلس تقدیم نماید و مجلس پس از اصفاء گزارش رأی خود را خواهد داد و اگر پیشنهاد ارجاع بکمیسیون نرسد و یا تصویب نشود رأی مثبت یا منفی گرفته میشود.

- تبصره ۵ - در مورد پیشنهاد رأی ساکت و مثبت و منفی، پیشنهاد دهنده و یک نفر مخالف و موافق میتوانند هر يك پنج دقیقه صحبت نمایند.
- ماده ۱۶۳ - عدم پیشنهاد رأی مثبت یا منفی و یا ساکت از طرف هیچیک از نمایندگان در صورتیکه دولت هم رأی اعتماد نخواهد در حکم رأی ساکت است.
- ماده ۱۶۴ - در موقعیکه استیضاح در دستور مجلس است تغییر دستور مجلس بهیچوجه جائز نیست.
- ماده ۱۶۵ - سؤال یا تذکر و استیضاح نماینده‌ای از نماینده دیگر ممنوع است.

فصل دوازدهم

موجبات تعقیب نمایندگان

- ماده ۱۶۶ - نمایندگان مجلس شورای ملی طبق اصل ۱۲ قانون اساسی مصون از هر گونه تعرض و تعقیب میباشند مگر در موارد و شرائط مذکور در مواد زیر:
- ماده ۱۶۷ - هر گاه نماینده‌ای به ارتکاب جنحه یا جنایتی متهم شود اعم از اینکه تاریخ عمل منشاء اتهام، زمان نمایندگی یا قبل از آن باشد وزیر دادگستری باید گزارشی مشتمل بر موضوع اتهام و دلائل و مدارک قانونی آن به مجلس شورای ملی تقدیم نماید. گزارش مزبور در اولین جلسه علنی مجلس قرائت و بدون مباحثه بکمیسیون قوانین دادگستری ارجاع خواهد شد.
- ماده ۱۶۸ - اگر نماینده‌ای در حین ارتکاب جنایت در خارج از محوطه

مجلس دستگیر شود نظر به اصل ۱۲ قانون اساسی متهم باید فوراً به مجلس شورای ملی اعزام گردد و در این مورد گزارش جریان ، در اولین جلسه علنی مجلس قرائت و بدون مباحثه بکمیسیون قوانین داد گستری رجوع میشود .

این حکم نسبت بنمایندہای که در محوطه مجلس شورای ملی در حین ارتکاب جنایت به امر رئیس مجلس دستگیر شود نیز جاری است .

ماده ۱۶۹- در موارد جنایات مذکور در مواد ۱۶۷ و ۱۶۸ توقیف موقت متهم بحکم رئیس مجلس بعمل خواهد آمد و ادامه توقیف یا استخلاص متهم ، منوط به رأی کمیسیون قوانین داد گستری است .

تبصره - در تمام موارد مذکور در فوق اگر نماینده ای که متهم است بخواهد در جلسه علنی مجلس شورای ملی توضیحاتی بیان نماید اجازه داده خواهد شد ولی پس از دادن توضیح بحکم رئیس از مجلس خارج شده و بمحل توقیف (که در داخل مجلس است) خواهد رفت و در صورتیکه اطاعت ننماید یا اینکه در مجلس غوغائی بشود رئیس جلسه را ختم مینماید .

ماده ۱۷۰ - در هر يك از موارد فوق ، کمیسیون داد گستری پس از وصول گزارش و پرونده امر مکلف است همه قسم تحقیقات از قبیل مراجعه به اسناد و مدارك و خواستن توضیحات از شخص متهم و تحقیقات از اشخاص دیگری که لازم بداند بعمل آورد و در اسرع اوقات گزارش خود را تقدیم مجلس شورای ملی نماید این گزارش خواه دائر به برائت متهم و خواه مبنی بر مجرمیت او باشد در جلسه علنی مجلس شورای ملی طرح میشود . در این باب پس از اداء توضیحات شخص متهم که از نیمساعت نباید تجاوز کند ، فقط يك مخالف و يك موافق هر کدام نیمساعت میتواند اظهار نظر کند . در صورتیکه رأی مجلس بر برائت متهم باشد رئیس مجلس برائت او را اعلام مینماید و هر گاه مبنی بر تعقیب باشد

مصونیت از وی سلب و پرونده از طریق وزارت دادگستری بمحکمه صلاحیت دار ارجاع میشود .

ماده ۱۷۱ - اگر موضوع اتهام ارتکاب جرم علیه استقلال و تمامیت ارضی کشور یا اساس سلطنت مشروطه باشد طرح اعلام جرم مورسیدگی بگزارش کمیسیون دادگستری در جلسه سری مجلس شورای ملی بعمل خواهد آمد .

رسیدگی محاکم صالحه

ماده ۱۷۲ - محاکم و مراجع صالحه مکلفند در اسرع اوقات و خارج از نوبت بموضوع اتهام رسیدگی کنند و رأی بدهند .

ماده ۱۷۳ - پس از قطعیت رأی ، وزیر دادگستری مکلف است در اولین جلسه آنرا به اطلاع مجلس شورای ملی برساند . هر گاه مبنی بر تبرئه باشد مصونیت قانونی نماینده اعاده میشود و در صورتیکه محکومیت و کیل از نوع محکومیت هائی باشد که بموجب قانون انتخابات مانع حق انتخاب شدن است از مقام نمایندگی منعزل میگردد و نسبت به انتخاب نماینده دیگر بر طبق قانون انتخابات اقدام میشود .

اظهار عقیده نمایندگان در مجلس

ماده ۱۷۴ - هیچیک از نمایندگان برای اظهاراتی که در جلسات مجلس شورای ملی یا کمیسیونها نمایند یا رأیی که میدهند قابل تعقیب نخواهند بود .

اقامه دعوی حقوقی بر نمایندگان

ماده ۱۷۵ - موارد مندرج در دو ماده ۱۶۷ و ۱۶۸ ناظر بدعای حقوقی بر نمایندگان نیست و امور حقوقی مستقیماً و طبق مقررات عمومی مربوط بمراجع

صالحه قضائی است . جز بازداشت نماینده درقبال وجه محکوم به که به اجازه مجلس شورای ملی خواهد بود .

اعلام جرم نسبت بنماینده ای که سابقاً وزیر بوده

ماده ۱۷۶ - هر گاه نسبت بنماینده ای که سابقاً وزیر بوده اعلام جرمی مربوط بزمان وزارتش بشود اوراق ومدارك مربوط طبق قانون محاکمه وزراء از طرف مجلس بکمیسیونهای عرایض و دادگستری ارجاع خواهد شد و در صورتیکه کمیسیون دادگستری آن نماینده را از نظر ارتکاب جرم زمان وزارت قابل تعقیب بداند گزارش کمیسیون در مجلس مطرح میشود و اگر مجلس موضوع را قابل تعقیب دانست از نماینده سلب مصونیت نموده و پرونده را بدیوان کشور ارجاع مینماید و چنانچه گزارش کمیسیون دادگستری دایر بعدم تعقیب باشد در اولین جلسه علنی مجلس شورای ملی قرائت و مطرح میشود . اگر گزارش مزبور تصویب گردید متهم تبرئه میشود .

فصل سیزدهم

تعطیل - غیبت - مرخصی - ایام تعطیل مجلس

ماده ۱۷۷ - اعلیحضرت همایون شاهنشاه دوره اجلاسیه مجلس شورای ملی را که طبق اصل هشتم قانون اساسی همه ساله از چهاردهم مهرماه آغاز میشود افتتاح میفرمایند .

تبصره - تعطیل تابستانی بشخصی و رأی مجلس شورای ملی در تیر ماه هر سال شروع و تا چهاردهم مهرماه ادامه خواهد داشت . تعطیل زمستانی بمدت سه

آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی

هفته دردیماه هر سال و تعطیل نوروزی از بیست و هشتم اسفند ماه تا بیستم فروردین ماه سال بعد خواهد بود.

رئیس مجلس به تقاضای يك ربع از نمایندگان یا درخواست دولت در اوقات تعطیل میتواند مجلس را بطور فوق العاده دعوت به انعقاد نماید.

ماده ۱۷۸ - در هر دوره اجلاسیه مجلس به هیچ نماینده ای بیش از یکماه مرخصی متوالی یا متناوب با استفاده از حقوق داده نخواهد شد.

تبصره ۱- هر گاه نماینده ای بخواهد طبق دعوت رسمی بخارج از کشور مسافرت نماید باید دعوت نامه را به هیأت رئیسه مجلس شورای ملی تسلیم نماید و در صورت تصویب، مدت دعوت، غیبت با اجازه محسوب و جزء مرخصی سالانه منظور نخواهد شد.

تبصره ۲- هیچیک از نمایندگان در دوره نمایندگی بیش از یکمرتبه از دعوت های رسمی دسته جمعی استفاده نخواهد نمود.

تبصره ۳ - نمایندگان که از یکماه مرخصی خود استفاده نکرده باشند در سالهای بعد در همان دوره میتوانند از مرخصی های استحقاقی استفاده نمایند.

ماده ۱۷۹ - هیچیک از نمایندگان قبل از تحصیل مرخصی قبلی طبق ماده ۱۷۸ نمیتواند غیبت نماید مگر در صورت عذر موجه از قبیل بیماری یا حوادث غیر مترقبه.

تبصره ۱ - عذر موجه باید مستند به دلایل مورد تصدیق کمیسیون محاسبات باشد.

تبصره ۲ - به غیبت های با اجازه هیچ نوع جریمه تعلق نمیگیرد.

ماده ۱۸۰ - به غیبت بی اجازه حقوق و مقرری تعلق نمیگیرد و مدت غیبت، تمام ایام محسوب میشود نه ایام انعقاد جلسات مجلس .

ماده ۱۸۱ - اجازه مرخصی از جلسات مجلس و هیأت رئیسه و کمیسیونها و شعب ، برای تمام مدت يك جلسه با تصویب ریاست مجلس یا رؤسای کمیسیونها و شعب است و برای بیش از یک مرتبه در ماه ، محتاج به تصویب کمیسیون محاسبات خواهد بود . اجازه مرخصی کمتر از يك جلسه با تصویب ریاست مجلس یا رؤسای کمیسیونها و شعب میباشد .

ماده ۱۸۲ - کمیسیون محاسبات مجلس برای اعطاء مرخصی نمایندگان باید ترتیبی اتخاذ نماید که مجلس از اکثریت نیفتد و نمایندگان نیز مکلفند در صورت غیبت از تهران ، مراتب را بمجلس اطلاع دهند .

ماده ۱۸۳ - ترتیبات راجع به غیبت های جلسات کمیسیونها و شعب و هیأت رئیسه و جلسات علنی ، هنگام اخذ رأی و دیر آمدگی و امثال آن قسمی است که در فصل پنجم این آئین نامه مقرر است .

فصل چهاردهم

هیئتهائی که از مجلس انتخاب میشوند

ماده ۱۸۴ - در هر موقعی که مجلس صلاح بداند میتواند هیئتی از نمایندگان را انتخاب کند که مأمور انجام امری بشوند یا در محلی حضور بهم رسانند.

عده اعضاء و طرز انتخاب آن هیئت منوط بتعیین مجلس است ، برای عرض تبریک بحضور اعلیحضرت همایونی وانجام امور تشریفاتی ، هیئت رئیسه مجلس سمت نمایندگی را خواهند داشت .

فصل پانزدهم

انتظام محوطه مجلس و اختیارات رئیس

ماده ۱۸۵ - حفظ انتظام و امنیت محوطه مجلس بعهده رئیس مجلس و در غیاب او بعهده نایب رئیس است و هیچ مقام وقوه ای بدون اجازه رئیس حق مداخله در محوطه و امور مجلس را ندارد .

ماده ۱۸۶ - رئیس و درغیاب او نایب رئیس از طرف مجلس حافظ و مجری کلیه نظامات مقرر در مجلس هستند و بطور کلی وظایف رئیس در موقع غیبت او بتشخیص رئیس بعهده نواب رئیس خواهد بود .

ماده ۱۸۷ - بغیر از نخست وزیر و معاونین وی و وزراء و معاونین پارلمانی آنان و آن عده از کارمندان و مستخدمین مجلس که از طرف هیئت رئیسه اجازه ورود بجلسه را دارند هیچکس حق ورود در تالار جلسه را موقع تشکیل جلسه نخواهد داشت مگر از اعضاء اداری مجلس که رئیس مجلس او را احضار کرده باشد .

مخبرین جراید و تماشاچیان

ماده ۱۸۸ - مخبرین جراید و تماشاچیان بآداستن بلیط مخصوص همان

جلسه که بامهر کارپردازی و امضای یکی از کارپردازان صادر شده باشد و نیز مأمورین انتظامی بدستور رئیس مجلس در مجله‌های مخصوص حق حضور خواهند داشت و باید در تمام مدت جلسه ساکت باشند و از هر گونه تظاهر خودداری کنند و گرنه به امر رئیس از مجلس اخراج میشوند.

تبصره ۱ - نمایندگان فقط به اشخاصی میتوانند بلیط ورودی بتالار جلسه بدهند که در باب رعایت نظم مجلس اعتماد کامل به آنان داشته باشند.

تبصره ۲ - فقط برای مخبرین جرایدی که روزنامه‌های آنها مرتباً منتشر میشود ممکن است بلیط‌های سه ماهه صادر نمود ولی در هر حال این بلیط‌ها قابل انتقال نخواهد بود.

ماده ۱۸۹ - حمل هر نوع اسلحه برای کسانی که وارد محوطه مجلس میشوند به استثنای مأمورین انتظامی، اکیداً ممنوع است.

تخلقات تماشاچیان و مجازات آنان

ماده ۱۹۰ - هر يك از تماشاچیان و مخبرین جراید که باعث اغتشاش یا اختلال نظم مجلس شود و یا نسبت به رئیس یا نمایندگان مجلس و یا وزراء و معاونین و یا سایر افراد توهین و یا تهدید نماید به امر رئیس مجلس از تالار جلسه اخراج و توقیف میشود و در صورتیکه عمل او مستوجب تعقیبات کیفری باشد ظرف ۲۴ ساعت بمراجع صالحه تسلیم خواهد شد.

جایگاه وزراء و مخبرین شعب و کمیسیونها

ماده ۱۹۱ - صندلیهای ردیف اول مقابل جایگاه هیئت رئیسه بموجب اصل ۳۱ قانون اساسی اختصاص بوزراء و معاونین آنها و مخبرین شعب و کمیسیونها دارد و هیچیک از نمایندگان دیگر حق جلوس در آن ردیف را ندارند و در صورت تخلف، مورد اخطار رئیس واقع میشوند.

فصل شانزدهم

ادارات مجلس و تمرکز کلیه امور

مالی و اداری و قانونگذاری

اختیارات هیئت رئیسه

ماده ۱۹۲- کلیه امور اداری مجلس اعم از مالی و سازمانی و استخدامی و نقل و انتقالات و غیره در همه حال بعهده هیئت رئیسه است که تحت نظر رئیس اداره میشود و نیز کلیه احکام صادره اعم از ترفیع و اضافه و نقل و انتقالات کارمندان و مستخدمین جزء و کلیه کارکنان مجلس طبق بودجه مصوب باید به امضای رئیس مجلس برسد. و نیز کلیه نامه های مربوط به امور قانونی و پارلمانی چه از طرف کمیسیونها و چه از طرف ادارات با امضای رئیس مجلس یا اشخاصیکه از طرف ایشان معین میشوند صادر میگردد.

وظائف منشیان مجلس و کارپردازان

ماده ۱۹۳- وظیفه منشیان مجلس مراقبت در تحریر صورت مذاکرات و طبع و توزیع آن است و نیز قرائت لوایح و طرحها و پیشنهادات و نوشتجات و مطالبیکه راجع بمجلس است و باید به اطلاع مجلس برسد. همچنین تنظیم

پیشنهادهای واصله از طرف نمایندگان به ترتیب وصول باقید شماره و ثبت و ترتیب اجازاتی که نمایندگان در جلسه برای نطق میخواستند با رعایت حق تقدم و قید شماره ترتیب بعهد آنان است.

ماده ۱۹۴- وظائف کارپردازان عبارت است از تهیه بودجه سالانه بقرتبی که در ماده بعد مقرر است و مراقبت در حفظ و اداره و ثبت ابنیه و اموال و مؤسسات مجلس و نظارت در اجرای بودجه و تطبیق احکام مذکور در ماده ۱۹۲ با بودجه مصوبه قبل از امضاء رئیس مجلس و پرداختها و امضای کلیه اسناد خرج که باید از صندوق مجلس پرداخت شود و حوالجات و چکها.

تبصره - اسناد خرج که باید از صندوق مجلس پرداخت شود و همچنین حوالجات و چکها باید لااقل به امضاء دو نفر از کارپردازان برسد.

بودجه مجلس

ماده ۱۹۵- کارپردازان تا آخر دیمه هر سال بودجه سال بعد مجلس را تهیه میکنند که پس از تصویب هیئت رئیسه منتهی تا پانزدهم بهمن ماه در جلسه علنی تقدیم مجلس شورای ملی نمایند و از آنجا بکمسیون محاسبات ارجاع میگردد. کمسیون پس از رسیدگی گزارش آن را منتهی تا اول اسفند به مجلس شورای ملی تقدیم مینماید و بعد از تصویب مجلس اجازه اجرای آن به کارپردازی داده خواهد شد.

فصل هفدهم

استعفای نماینده و جریان آن

ماده ۱۹۶- هر نماینده که نسبت به انتخاب او رسیدگی بعمل آمده و

صحت آن معلوم شده باشد میتواند از مقام نمایندگان استعفا دهد و هر گاه این استعفا قبل از جریان رسیدگی و تصویب اعتبارنامه باشد باعث توقیف رسیدگی در مجلس و آثار قانونی آن نخواهد بود.

ماده ۱۹۷- نماینده استعفا نامه خود را بعنوان رئیس مجلس مینویسد و رئیس مجلس آنرا در اولین جلسه علنی به اطلاع مجلس میرساند. شخص مستعفی ظرف پانزده روز از تاریخ قرائت استعفا نامه در مجلس، میتواند آنرا مسترد دارد و الا پس از خاتمه این مدت و کیل مزبور مستعفی شناخته میشود و مراتب از طریق هیئت رئیسه به وزارت کشور اعلام میگردد تا طبق قانون انتخابات اقدام نماید.

تبصره - هر گاه استعفای تعدادی از نمایندگان بنحوی باشد که مانع از تشکیل جلسه علنی و قرائت استعفا نامه باشد در این صورت استعفای نمایندگان پس از پانزده روز از تاریخ تقدیم به رئیس مجلس قطعی گردیده و نمایندگان مزبور مستعفی شناخته میشوند و مراتب از طریق هیئت رئیسه یا شخص رئیس مجلس به وزارت کشور اعلام میگردد تا طبق قانون اقدام نماید.

فصل هیجدهم

متفرقه

طبع مذاکرات مجلس

ماده ۱۹۸- کلیه مذاکرات مشروح مجلس شورای ملی باید قبل از

آئین نامداخلي مجلس شورای ملی

تشکیل جلسه بعد چاپ و بین نمایندگان توزیع گردد . همچنین برنامه دولت در هر حال باید قبل از تشکیل جلسه بعد چاپ و بین نمایندگان توزیع شده بعداً مورد مذاکره قرار گیرد.

مقرری نمایندگان

ماده ۱۹۹- مقرری نمایندگان مجلس شورای ملی از تاریخی که اعتبارنامه آنان تصویب شود محسوب خواهد گردید و تعیین میزان آن در هر سال بسته بتصویب مجلس و تأمین اعتبار آن ضمن بودجه مجلس خواهد بود.

ماده ۲۰۰- مقرری رئیس مجلس شورای ملی دو برابر مقرری نماینده مجلس خواهد بود.

ماده ۲۰۱- هر گاه مجلس در رسیدگی به اعتبارنامه نماینده ای بیش از حد مقرر تأخیر کند در صورتیکه نماینده مزبور مرتباً در مجلس حاضر شده باشد حقوق زمان تأخیر را پس از تصویب اعتبارنامه بتمشخیص رئیس مجلس میتواند دریافت کند .

فصل نوزدهم

تفسیر قوانین - آئین نامه

ماده ۲۰۲- جریان شرح و تفسیر قوانین که بموجب قانون اساسی از مختصات مجلس شورای ملی است مانند جریان وضع قوانین بوده و منحصرأباً خود مجلس شورای ملی میباشد.

آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی

ماده ۲۰۳- در مواردیکه در مفاد این آئین نامه اختلافی حاصل شود حل اختلاف با هیئت رئیسه است و در حین انعقاد جلسه نظر رئیس مجلس قاطع خواهد بود .

ماده ۲۰۴- این آئین نامه جایگزین آئین نامه سابق مجلس شورای ملی مصوب اسفند ماه ۱۳۳۴ بوده و از اول فروردین ماه سال ۱۳۴۴ موقتاً بموقع اجراء گذارده میشود .

متمم آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی

(آئین نامه مشترك بين مجلسين)

مصوب کمیسیون همکاری مجلسین

ماده ۱ - مجلس شورای ملی پس از ختم مباحثات در اصل لوایح مالی و در پیشنهاد های مربوط به آنها قبل از رأی نهائی لوایح مزبور را با توضیحات لازم برای اظهار نظر بمجلس سنا میفرستد . در صورتیکه نظر سنا موافق باشد رأی نهائی گرفته میشود و الا پس از مباحثه و شور ، اخذ رأی میشود .

ماده ۲ - لوایح مالی که از مجلس شورای ملی بمجلس سنا ارجاع میشود در صورتیکه مربوط بیک یا چند دوازدهم باشد باید حداکثر در یک هفته در اولین جلسه و خارج از نوبت و در صورتیکه مربوط بقوانین وضع و تغییر مالیاتها و مصارف باشد ظرف پانزده روز و اگر مربوط ببودجه کل کشور باشد حداکثر ظرف یکماه مورد مذاقه و مباحثه سنا واقع گردد و به انضمام نظر مشورتی سنا بمجلس شورای ملی برای رأی نهائی اعاده شود .

در صورتیکه لوایح بیش از مدت های مذکور ، در سنا متوقف بماند و برنگردد بمجلس شوری آنرا موافقت شده تلقی خواهد نمود . بدیهی است ایام تعطیل جزء مدت های مذکور محسوب نمیشود .

ماده ۳ - طرح ها و لوایحیکه در یکی از مجلسین فوری تلقی شود (اعم از یک فوری و دو فوری) فوریت آن در مجلس دیگر قبل از ورود بمطلب مطرح میشود . همچنین ممکن است طرح یا لایحه ایکه در یکی از مجلسین عادی تلقی شده در مجلس دیگر فوری تلقی شود .

لوايح و طرحهای مالی که در مجلس شورای ملی فوریت آن تصویب شود در مجلس سنا نیز فوری تلقی خواهد شد.

ماده ۴ - در صورتیکه رؤسای مجلسین یا دولت تقاضا کنند ممکن است کمیسیونهای مشابه و صلاحیتدار مجلسین برای بحث مقدماتی و حصول توافق در طرحها یا لوايح معینی جلسه مشترك تشکیل دهند.

ماده ۵ - در هر سال مجلس شورای ملی بودجه مجلس سنا را بطور چهار دیواری متناسب صدی، چهل و پنج از کل بودجه مجلس شورای ملی به استثنای بودجه چاپخانه و روزنامه رسمی بابت حقوق نمایندگان و حقوق پرسنلی و مخارج اداری مجلس سنا تصویب و به اختیار مجلس سنا میگذارد.

تبصره - میزان کلیه مقرری و مزایای ماهانه هر يك از نمایندگان مجلسین مساوی خواهد بود.

مواد پنجگانه بالا بموجب تصمیمات قانونی متخذ در تاریخ ۲۸ اردیبهشت ماه و ۱۶ خرداد ماه ۱۳۲۹ مجلس شورای ملی و تصمیم قانونی متخذ در تاریخ ۲۷ اسفند ماه ۱۳۲۹ کمیسیون آئین نامه، بعنوان قسمتی از آئین نامه مشترك مجلسین برای اجرای موقت اعلام میگردد.

تصمیم متخذہ کمیسیون همکاری مجلسین

به استناد قانون اعطای اختیار به کمیسیون همکاری مجلسین

(مصوب ۲۴ آذرماه ۱۳۳۵)

کمیسیون همکاری مجلسین به استناد قانون اعطای اختیار به کمیسیون همکاری مجلسین مصوب ۲۸ اردیبهشت ماه ۱۳۲۹ بمسائل مربوط به اعمال حقوق و اختیاراتی که بموجب قانون اساسی و متمم آن برای مجلسین مقرر گردیده در جلسه ۲۴ آذرماه ۱۳۳۵ تصمیم ذیل را اتخاذ نموده که بمورد اجرا گذارده شود :

ماده ۱ - کلیه قوانین مالیاتی مربوط به وضع یا تغییر مالیاتها و همچنین قوانین بودجه کشور و یک یا چند دوازدهم و قوانین مربوط بجرح و تعدیل و تفریغ بودجه و قوانین مربوط بدخل و خرج مملکت از مختصات مجلس شورای ملی است .

تبصره - لوایح و طرحها که مرکب از امور مالی و غیر مالی باشد به تصویب مجلسین خواهد رسید جز در قسمت مربوط بمیزان دخل یا خرج آنکه نظر مجلس سنا محدود به اظهار ملاحظات است .

ماده ۲ - نظار هر دو مجلس در تمام موارد بعده متساوی خواهند بود به استثناء سازمان بر نامه که نظار مجلس شورای ملی چهار نفر خواهند بود و برای یک نفر که مجلس شورای ملی اضافه خواهد داشت طرح قانونی تهیه و پس از تصویب مجلسین اجراء خواهد شد.

مادہ ۳ - در کمیسیونهای مشترک باید سه ربع از مجموع عدہ حاضر باشند
ورأی بیش از نصف از حاضرین متبع است.

تصمیم قانونی فوق مشتمل بر سه مادہ و یک تبصرہ کہ بہ استناد قانون مربوط
به اعطای اختیار بکمیسیون همکاری مجلسین مصوب ۲۸ اردیبهشت ماہ ۱۳۲۹ در
جلسہ بیست و چهارم آذر ماہ ۱۳۳۵ از طرف کمیسیون همکاری مجلسین اتخاذ گردیده
است صحیح بوده و موقتاً قابل اجرا میباشد.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت